

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogrš, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 1. februar 1957

Štev. 5 (770)

Jugoslovanski tisk ob vlogi štirim

Določbe državne pogodbe o pravicah manjšin v Avstriji še niso izvedene, ugotavlja beograjska »Borba« v naslovu članka, ki ga je objavila v zvezi z vlogo, ki so jo naslovili predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov na štiri veleposlanike in zvezno vlado.

»Borba« seznanja jugoslovansko javnost z vsebino vloge pa tudi z nekaterimi dej-

Minister Helmer apelira na Sklad OZN za begunce

Kakor smo poročali že zadnjič, predstavljajo vprašanje madžarskih beguncev za našo državo pereč problem, kajti njih število je zavzelo take obsege, da pomeni njih navzočnost za majhno državo nezno breme. V tem smislu je nastopil tudi notranji minister Helmer na nedavnem zasedanju izvršnega odbora Sklada OZN v Ženevi, kjer je nakazal položaj, v katerem se je znašla naša država glede beguncev, ter zahteval nujno pomoč ostalih držav.

Minister Helmer je v svojem govoru navedel tudi nekaj številke o dosedanjih izdatkih Avstrije za preskrbo beguncev iz Madžarske. Tako je Avstrija porabila za opremo begunskih taborišč okoli 100 milijonov šilingov, za prevoz beguncev in za njih prehrano in oskrbo v taboriščih pa nadaljnjih 120 milijonov, kar bi bilo skupno približno 220 milijonov šilingov.

V svojem apelu je minister Helmer pozval »vse dežele svobodnega sveta«, ki da »morajo v enaki meri izpolniti dolžnosti v vprašanju beguncev« ter se pri tem obrnil predvsem do velikih zapadnih držav, ki so doslej sprejele le nezadostno število beguncev. Ne zadostuje — je poudaril minister Helmer — spraviti te ljudi v taborišča in jim zagotoviti najnujnejšo oskrbo. Ti ljudje so iskali svobodo, zato jim je treba dati možnost, da si v svetu svobode zgradijo lastni obstoj. Posebej se je minister Helmer obrnil na Ameriko in ostale velike države in so njegova izvajanja izvenela v tem, da pač ne zadostuje o svobodi samo govoriti, marveč je treba to pokazati tudi v dejanjih. Sklad OZN za begunce pa je pozval, da poveča svoj prispevek Avstriji, ki da je že sita, za vsak dolar in za sprejem vsakega posameznega begunca prositi, prosjačiti in barantati.

Tudi na Štajerskem strašijo z „nevarnostjo slovenizacije“

Stara resnica je, da je koroško ozemlje, kjer prebivamo Slovenci, že dolga desetletja v gospodarskem oziru načrtno zapostavljeno. To resnico so dolgo odločno tajili, šele v zadnjem času jo tudi že javno priznavajo. Niso se pa še zedinili, ali in v kakšni obliki bi kazalo to krivico popraviti. Zaenkrat se zdi, da razne politične struje še med seboj tekmujejo, kdo bo za to doslej zapostavljeno ozemlje več storil z — besedami.

Pa se ne godi samo našim krajem tako. Pravkar beremo, da delijo z nami podobno usodo tudi obmejni kraji na Štajerskem. Graška OVP-jevska »Südost-Tagespost« poroča, da se z obmejnega področja okraja Lipnica ljudje močno odseljujejo, ker zaradi pomanjkanja industrijskih obratov doma ne dobijo zaposlitve in kruha. Seve, pri tem je sumljivo, da navaja list neke številke tamošnjega okrajnega glavarja, ki naj bi s tem v zvezi dokazovale »nevarnost slovenizacije« teh krajev. List omenja neko obmejno občino, ki da se je v zadnjih petih letih skrcila od 349 na 254 pre-

stvi, zaradi katerih smo se koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati odločili za skupni korak pri dunajskih diplomatskih predstavnikih podpisnic državne pogodbe. Med temi dejstvi navaja »Borba« počasnost naše vlade pri uresničevanju pravic, ki jih narodnostnim manjšinam jamči državna pogodba in ki so za njihov obstoj življenjskega pomena. List opozarja tudi na dejstvo, da smo koroški Slovenci izpostavljeni vse večjemu pritisku raznih šovinističnih krogov in organizacij, ki se protivijo izvedbi člena 7, ki uprizarjajo gonjo proti dvojezičnemu šolstvu in napadajo vsakogar, ki zahteva priznanje slovenščine kot uradnega jezika pred sodišči in uradi in se pri tem sklicuje na določila državne pogodbe.

Na slovenskem ozemlju Koroške — je nadalje rečeno v Borbi — ni nikjer javnih slovenskih krajevnih označb, pošte zavračajo pisma s slovenskimi naslovi, uradi in sodišča pa odklanjajo poslovanje in izstavljanje dokumentov v slovenskem jeziku.

Zvezna vlada in veleposlaniki potrjujejo

prejem skupne vloge koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je prejela od prezidija urada zveznega kanclerja pismo potrdilo, da je prejel na zveznega kanclerja naslovljeno obvestilo ter prepis vloge, ki so jo Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Narodni svet koroških Slovencev in Hrvatsko kulturno društvo v zvezi s členom 7 Državne pogodbe naslovili na diplomatske predstavnike štirih držav — podpisnic avstrijske državne pogodbe. Pismo po-

čprav je vse to zajamčeno s členom 7 Državne pogodbe, posebni ministrski komite pod predsedstvom zunanjega ministra, ustanovljen z nalogom, da prouči vprašanje uresničitve manjšinskih pravic, ki jih predvideva državna pogodba, pa še ni prišel dalje kot do pripravljalnih razgovorov o tem vprašanju.

Tudi »Slovenski poročevalec« je že takrat poročal o skupnem koraku koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, zdaj pa v številki z dne 29. januarja na 1. strani v uvodnem članku pod naslovom »Za dobro sosedstvo« ponovno zavzema stališče do tega vprašanja. Uvodoma navaja najvažnejše določbe člena 7 in ugotavlja, da do danes — to se pravi leto in pol po uveljavitvi pogodbe — še ni prišlo do njene uresničitve. Nato pa je v članku med drugim rečeno:

Čprav se je avstrijska vlada z državno pogodbo obvezala, da bo onemogočila delo tistih organizacij, ki rovarijo proti pravicam nacionalnih manjšin, je že ne-

trdilo prezidija urada zveznega kanclerja vsebuje tudi sporočilo, da bodo z vlogo seznanjeni pristojni centralni uradi.

Tudi od diplomatskih predstavništev podpisnic avstrijske državne pogodbe je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem prejela pisma potrdila, da so prejela skupno vlogo koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov ter zagotovilo, da bodo pozorno proučila v zvezi s členom 7 nakazana vprašanja.

Obtožena Francija pred Združenimi narodi

Afriško-azijska skupina v Organizaciji združenih narodov je dosegla, da se mora Glavna skupščina OZN ponovno baviti z vprašanjem Alžira, zaradi katerega je Francija že enkrat demonstrativno zapustila ta mednarodni forum, ker se je pač zbal zasluzene obsodbe za svojo kolo-

nialno politiko v Severni Afriki. Pred pričetkom alžirske razprave v OZN pa je alžirsko gibanje za narodno osvoboditev razglasilo ta ponedeljek enotedensko generalno stavko, da bi Alžirci tudi na ta način manifestirali svojo zahtevo po neodvisnosti.

Tako bojazen pred razpravo o Alžiru v OZN kakor tudi proglašitev stavke v Alžiru sta spravili francoske politike ob vso razsodnost, da so ponovno pokazali svoj pravi obraz kolonialnih gospodov in se poslužujejo zadnje dni naihuišega vojaškega nasilja, da bi zadušili stavko in si ustvarili možnost za dokazovanje pred Združenimi narodi, češ v Alžiru je vse v najboljšem redu. Poročila o zadnjih dogodkih v Alžiru so polna podrobnosti o grozodejstvih, ki se jih poslužujejo francoski vojaki in policaji proti alžirskemu prebivalstvu. Prav tako pa imajo francoske oblasti mnogo opravka tudi v Franciji sami, kjer živi kakih 500 000 oseb iz Severne Afrike, ki so se tudi v velikem številu odzvale pozivu na stavko.

Franciji dela v alžirskem vprašanju mnogo skrbi tudi stališče Amerike, ker francoski iniciativi ni uspelo, prepričati ameriške delegacije, da bi v OZN nastopila proti alžirski razpravi. Američani so svojemu francoskemu zavezniku obljubili le toliko, da bodo v Združenih narodih podpirali francoske predloge, v ostalem pa so Francoze prepustili negotovi usodi, ko morajo kot obtoženci pred Glavno skupščino zagovarjati svojo kolonialno politiko v Severni Afriki.

kaj dni po podpisu državne pogodbe bilo ustanovljeno društvo »Kärntner Schulverein Südmärk«, katerega dejavnost je uperjena izključno proti manjšinskim pravicam koroških Slovencev, v prvi vrsti pa proti dvojezičnemu šolstvu. Podobnih društev s podobnimi nalogami v Avstriji ne manjka.

Pripadniki naših nacionalnih manjšin v Avstriji korektno izpolnjujejo svoje državljanske obveznosti in jih to dejstvo tudi opravičuje, da od avstrijske vlade zahtevajo priznanje pravic, ki so jim priznane z državno pogodbo o Avstriji.

Ob koncu pa članek poudarja: Jugoslovanska javnost je razumljivo globoko zainteresirana za položaj koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov in ne more ignorirati stanja, v katerem se te manjšine nahajajo. Jasno je, da je pravilna rešitev vprašanja pravic naših nacionalnih manjšin izredne važnosti, ne samo za te manjšine same, temveč tudi za razvoj odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Dobri odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo ustrezajo interesom obeh držav in zato upamo, da bodo naše nacionalne manjšine končno le dobile pravice, ki so jim priznane z državno pogodbo o Avstriji.

Slovenci v Italiji

uživajo široko podporo za pravično rešitev šolskega vprašanja

Odkar je italijansko prosvetno ministrstvo koncem zadnjega leta izdelalo zločlasni osnutek zakona o šolstvu, s katerim bi slovenski manjšini v Italiji občutno in v očitnem protislovju z italijansko ustavo okrnili pravice na šolskem področju, se je med slovenskim ljudstvom v Italiji ter v vrstah naprednih italijanskih gibanj razvila široka kampanja proti takim nakanam italijanske vlade odnosno ministrstva. Po novem zakonu naj bi bile slovenske osnovne šole spremenjene v tečajne in podrejene italijanskim šolam, slovenski starši pa bi morali v protislovju z italijansko ustavo in proti določbam o svobodi in enakopravnosti manjšin predlagati overovljene izjave o tem, da je njihov materinski jezik slovenščina. Prav tako po zakonskem osnutku tudi ni zagotovljena zaposlitev slovenskih vzgojiteljev, medtem ko so beneške Slovence v tem osnutku soloh prezrli.

V borbi, ki jo vodijo za pravičen šolski zakon, nastopajo Slovenci v Italiji enotno ne glede na razne nazore in prepričanja. Po obilni zakonskega osnutka pa so se jim pridružili tudi številni predstavniki naprednih italijanskih strank zlasti na Goriškem in Tržaškem, ki zagotavljajo, da bodo njihovi parlamentarci vodili dosledno borbo, da bodo slovenski manjšini zaimčene tako osnovne kot tudi višje šole. Predstavniki socialnodemokratske stranke so izjavili, da utegne biti osnutek dejansko protiušten in da se bodo pri svojih nosilcih v Rimu zavzeli za spremembo tega osnutka.

Stališče do osnutka novega šolskega zakona je zavzel tudi predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva Branko Drašković na tiskovni konferenci, kjer je poudaril, da bi njegova zakonitev bila v nasprotju z mirovno pogodbo in s sporazumom med Jugoslavijo in Italijo ter bi zato tudi neugodno vplivala na odnose med obema deželama.

Slovenci v Italiji z zadovoljstvom sprejemajo podporo italijanskih naprednih gibanj ter stališče Jugoslavije v tem vprašanju in poudarjajo: Upati ie, da bomo ob podpori naprednih sil v naši državi in voditeljev naše matične domovine dosegli res tako šolsko zakonodajo, ki ne bo v nasprotju z ustavo, marveč enakopravna z zakonodajo za italijanske šole.

Naše smučarstvo

v pretekli sezoni in pogled v bodočnost

Šport je med koroškimi Slovenci še razmeroma mlad, vsaj v organizacijski obliki. Šele po zadnji vojni je bila ustanovljena »Slovenska fizikultura zveza«, ki naj bi zajela mladino in jo športno vzgajala.

Že od vsega začetka je bilo jasno, da bo zimski šport glavna panoža naše Zveze, ker je pač naša mladina večinoma kmečka in delavska in ima pozimi največ časa, da se lahko športno udejstvuje. Razen tega imajo naši kraji mnogo lepih smučarskih terenov, ki že od nekdaj vabijo mladino na bele poljane.

Začelo se je v Št. Janžu z graditvijo 60-metrške skakalnice leta 1950. Tu so naši mladinci prvič nastopili kot smučarski skakalci. Led je bil prebit. Sledila so tekmovanja v smuku in slalomu ter vsakoletne mednarodne prireditve v skokih. Preko športnega pomena so ravno te prve prireditve pomagale ustvariti prijateljske odnose s sosednjimi državami. Št. Janžu je sledila športna sekcija Bilčovs, ki je prav tako zgradila majhno smučarsko skakalnico. Tudi tukaj se je mladina z velikim navdušenjem udeleževala tekmovanj. Konec leta 1953 je bilo za Ziljsko dolino ustanovljeno Športno društvo Zahomc. Ker so bili pogoji dani, je tudi to društvo zgradilo 30-metrsko skakalnico in ob otvoritvi leta 1954 je nastopilo v okviru Zveze že 10 skakalcev, ki so dosegli kar dobre uspehe. Na zahomško prireditve smo uspeli pritegniti tudi italijanske tekmovalce, ki so zdaj poleg Jugoslovancev vsakoletni gostje na obeh mednarodnih prireditvah, tako v Zahomcu kakor v Št. Janžu.

Z veseljem ugotavljamo, da naše vrste rastejo, čeprav so se pojavile večkrat sile, ki so mislile, da Slovenci nimamo prostora celo v športu ne. Vrste članov naših športnih društev se stalno pomlajujejo z mladimi tekmovalci. Manjka nam pa strokovnega kadra, ki bi treniral naše fante.

Razen tečaja v skokih leta 1954 nismo uspeli prirediti tečaja. Kljub temu pa so želi naši tekmovalci brez vsake smotne priprave kar lepe uspehe, zlasti skakalci. Vsako leto smo sodelovali na pomembnih prireditvah na Koroškem in tudi v Jugoslaviji. Leta 1956 je prineslo našim skakalcem nekaj lenih uspehov. Lahko bi bilo še bolj, če bi bili temeljito pripravljene. Naši fantje pa so tudi sami — brez strokovnega vodstva — ostali vztrajni in požrtvovalni, trdo delo jih ni odvrnilo od treninga, zato pa tudi uspehi niso izostali.

Na deželnem mladinskem prvenstvu v Šmohorju sta zasedla tekmovalca ŠD Zahomc 2. in 3. mesto. Pravtako so se naši tekmovalci dobro plasirali na III. mednarodnih skokih za Ziljski pokal dne 3. marca v Zahomcu ter na prireditvi mednarodnih skokov ASKO organizacije Beljak dne 4. marca tudi v Zahomcu. Na obeh prireditvah so se skakalci ŠD Zahomc za jugoslovanskimi gosti in prvaki Koroške uvrstili na 10. do 15. mesto. To je pri udeležbi 40 tekmovalcev zavidljivo.

Na zahomski prireditvi je sodelovalo 15 društev z 38 tekmovalci. Če razdelimo društva v ekipe po tri tekmovalce, bi društvena ekipa domačega društva zasedla tretje mesto za jugoslovanskimi tekmovalci ter moštvom Ski-Zunft Velden (Vrba), kar je vsekakor lep uspeh.

Prireditve V. mednarodnih skokov v Št. Janžu v Rožu je morala zaradi pomankanja snega izostati. V alpskih disciplinah pa so bili najbolj marljivi v Št. Janžu. Med pomembnejša tekmovanja spada tekmovanje v jugoslovanskem delu Koroške, kamor nas je povabila Koroška podzveza iz Raven.

Da si je naše smučarstvo pridobilo ugled tudi pri Koroški smučarski zvezi, nam pove letošnje poročilo o lanskem sezoni, kjer se omenja zahomsko prireditve poleg deželnega prvenstva. O mednarodni ASKO prireditvi, ki jo je priredil ASKO — Beljak s pomočjo društva Zahomc, so pisali celo dunajski časopisi. Tekmovalci iz vse Koroške pa zelo radi prihajajo tako v Št. Janž kakor v Zahomc, ker se je ustvarilo med njimi in našimi fanti iskreno prijateljstvo, ki ne pozna narodnostnih razlik.

Naše prireditve in požrtvovalnost ter vzglednost naših smučarjev vzbujajo v mladini vedno spet nove sile. Menda ni

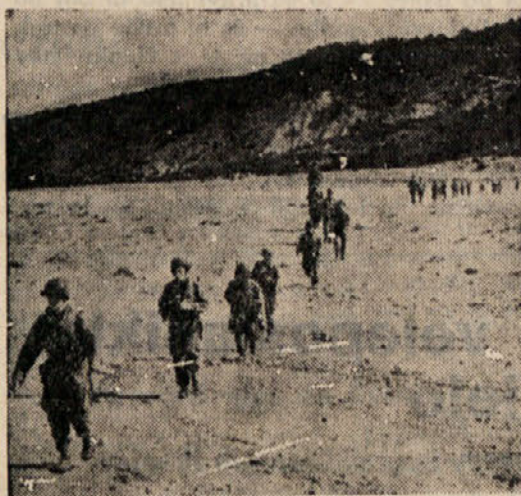
Alžirska tragedija pred OZN:

Še ena umazana vojna...

Te dni se je Glavna skupščina OZN spet lotila vprašanja, zaradi katerega je pred tem forumom prišlo že enkrat do demonstrativnega odhoda Francije — namreč vprašanja Alžira in alžirske vojne. O alžirskem vprašanju poročamo na drugem mestu, tukaj pa za ilustracijo ozadja tega problema posnemamo nekaj misli iz tozadevnega članka v »Večerovi« prilogi »7 dni«.

Lansko leto so bili Francozi prisiljeni dati Tunis in Maroku delno neodvisnost. V Alžiru pa že dolge mesece divjajo krvavi boji. Arabci in Berberi želijo svobodo in neodvisnost. Toda Francozi, ki so škripali z zobmi, ko so morali zapustiti Tunis in Maroko, se zdaj tembolj oklepajo zadnjega dela njihove posesti v tem delu sveta.

Leta dni je komaj tega, kar je predsednik francoske vlade med volilno borbo obljubil, da bo »napravil konec vojni in pozikvil ustvariti nove vezi med Francijo in Alžirjem«. Kakšna pa so dejstva? V začetku leta 1956 je stalo v Alžiru okoli 200.000 francoskih vojakov in so stroški za vzdrževanje te vojske znašali okoli 150 milijard frankov letno. Medtem se je

Francoski vojaki na pohodu proti Alžircem

število vojakov podvojilo, več kot podvojili pa so se tudi stroški. 400.000 vojakov in 100.000 mož policijskih enot »miri« zdaj deželo. Vojna pa stane milijardo frankov dnevno.

Ali se je zaradi tega stanje v Alžiru kaj spremenilo? Generalni rezident v Alžiru, Lacoste, je moral v pariškem »Figaru« priznati: »Vstaja je zdaj zajela ves Alžir. Felagi (alžirski uporniki) so precej številni, so izredno gibljivi, so pravi borci, dobri taktiki... njihovi voditelji so inteligentni...«

Okoli 300.000 Alžircev je moralo do sedaj plačati svojo ljubezen do svobode s svojim življenjem. Večinoma so bili žrtve »očistevalnih akcij«, ki so jih izvajali francoski tujski legionarji po zgledih zloglasne SS. Vendar je upor iz dneva v dan naraščal. Alžirsko ljudstvo ni vzelo orožja v roke iz objestnosti. Alžirci želijo kakor vsako drugo ljudstvo končno dobiti suvereno pravico, da sami odločajo o svoji usodi.

Ta vojna Francoze drago stane. Z mobilizacijo vedno novih letnikov rezervistov izgublja gospodarstvo dragoceno delovno silo. Zaradi velikih vojnih stroškov je padel francoski izvoz že leta 1955 približno za 7,5 milijarde frankov. Leta 1956 se je

več šolarčka v krajih, kjer obstajajo naša društva, ki ne bi imel smučk in skušal posnemati starejšega tovariša. Toda še mnogo je naše mladine v drugih krajih, ki ni zajeta v naši športni organizaciji; tudi to skušajmo čim prej pridobiti!

Naše smučarstvo naj zajame čim širši krog naše mladine obeh spolov in jo popelje v lepo zimsko pokrajino, kjer se lahko naučijo svežega zraka po vsakdanjem napornem delu. Razen tega pa je treba posvetiti veliko pozornosti tudi kvalitetnemu dvigu naših tekmovalcev. Zato je sklenila SFZ prirediti letos dva tečaja za tekmovalce in sicer skakalni in alpski tečaj. Skakalni tečaj se je že te dni uspešno zaključil v Zahomcu v Zilji. Pod strokovnim vodstvom trenerja Janeza Saksida iz Ljubljane so se naši fantje iz Zilje in Roža po-

zmanjšala zaloga zlata in deviz za približno 175 milijard in v prvih 8 mesecih je Francija uvozila za 231,2 milijarde frankov več, kakor je izvozila.

Za kaj gre Francozom pravzaprav v Alžiru? Zakaj vzdržuje pol milijona vojakov v deželi, ki šteje komaj kakih 9 milijonov prebivalcev? Francozom gre za tuniški svinec, cink in železo, za fosfate in zaloge nafte, gre jim za rudnike in bogata najdišča kobalta in mangana in končno jim gre za premogovnike in dragocene rude, baker, antimon in živo srebro. In ne naposled gre Francozom za Saharo, kjer so odkrili nova zemeljska bogastva.

Ob vsem tem čudno zveni trditev francoske vlade, da razpravljanje o Alžiru ne spada pred OZN in da gre pri vsem le za »notranjo zadevo« Francije, ker da je »Alžir še od leta 1830 sestavni del Francije in da ima stabilno vlado«. To pa bo vsekakor težko dokazati, kajti kako more Francija imenovati svoj »sestavni del« deželo, katere se je polastila s silo. Ali ustreza mednarodnemu pravu, če Francija že več kot sto let nasilno duši voljo ljudstva? 30 let so potrebovale francoske čete, da so zasedle Alžir, in v naslednjih 100 letih je doživljala dežela vstaje za vstajo. In kakšna je ta »stabilna vlada« v Alžiru? Pod francosko vladavino je alžirsko ljudstvo le še bolj zaostalo in obubožalo.

Konca francoske kolonialne politike v Severni Afriki ni mogoče ustaviti ne z obljubami, še manj pa z vojaško silo. Felagi vedo, da je prišla njihova ura in da se »umazana vojna« mora končati z njihovo zmago.

V Švici dela veliko tujih delavcev

Švica je dežela, kjer je zaposlenih zelo veliko delavcev iz tujine. Tako dela v tej deželi na najrazličnejših delovnih mestih tudi mnogo Slovencev iz naših krajev.

Konec avgusta preteklega leta je delalo v Švici vsega skupaj 326.065 tujih delavcev, medtem ko je bilo konec avgusta leta 1955 zaposlenih v tej deželi samo 271.159 tujcev. Med tujci je 203.488 moških in 122.577 žensk. Tako predstavljajo tujci v Švici eno četrtnino vsega zaposlenega delavstva. Največ tujih delavcev zaposluje mehanična in strojna industrija, drugo mesto zavzema kmetijstvo, nato sledijo gostinstvo, gradbeništvo, rudniki, živilska industrija, grafična podjetja, tekstilna industrija itd. Zanimivo je, da zaposluje Švica veliko število Nemcev iz Zahodne Nemčije, in sicer 69.198, od teh 36.125 moških in 33.073 žensk.

3.000 ton urana na leto

Francoska vlada je objavila podatke o ležiščih urana v Franciji. Računajo, da znašajo ta 50.000 do 100.000 ton, kolikor je dosedaj znano. Na Madagaskarju je 1000 ton thorianita, ki vsebuje 10 do 20 % urana in 60 do 70 % thorija. V tovarni Geugnonu predelujejo 50.000 ton rude na leto, kar da okoli 500 ton urana. Tovarni Escarpierre in Bessines bosta dajali 400 ton oziroma 450 ton na leto. Cena koncentriranega urana znaša 12.000 frankov za kilogram. Vlada računa, da bodo Francozi letno pridobivali 3.000 ton urana.

trudili, da bi pridobili čim več znanja in upamo, da nam bodo kmalu pokazali, kaj so se naučili. Težko pa že čakamo tudi na alpski tečaj. Upamo, da bomo prebredli vse težave in da se bo mogel tudi ta tečaj kmalu začeti.

Pred nami so prireditve: IV. mednarodni skoki za Ziljski pokal v Zahomcu in VI. mednarodni skoki v Št. Janžu v Rožu, kjer bodo sodelovali tudi Jugoslavlani in Italijani, prvenstvo zveze, prireditve alpskih smučarjev ter nameravane prireditve za naše najmlajše!

Storimo vse, da bodo naše prireditve res najboljše uspele. Širimo idejo športa ter pridobivajmo nove člane in prijatelje belih poljan.

Janko Wiegele
Predsednik Slov. fizikulture zveze

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Izraelski veleposlanik v Washingtonu Eban je v ameriškem zunanjem ministrstvu zahteval, naj ameriška vlada podpre izraelsko stališče v vprašanih Gaze in Arabskega zaliva. Eban je ob tej priliki poudaril, da Izrael vztraja pri svojih zahtevah. Dejal je tudi, da je Izrael navezal stike tudi z drugimi državami, katerih podporo bi rad dobil.

Aman. — Jordanski ministrski predsednik Nabulsi je izjavil, da bodo v začetku februarja začeli pogajanja o razveljavitvi anglo-jordanske pogodbe iz leta 1948 in opustitvi britanskih oporišč v Jordaniji. Razgovori bodo predvidoma trajali mesec dni. Nabulsi je poudaril, da Jordanija še nadalje želi ohraniti prijateljske stike z Veliko Britanijo.

Budimpešta. — Med Budimpešto in drugimi mesti v svetu je uvedenih že več letalskih prog, v teku pa so še razgovori z drugimi državami, ki doslej še nimajo vzpostavljene letalske zveze, kot so Nizozemska, Belgija in druge.

Beograd. — Na seji Izvršnega komiteja CK ZKJ, ki je bila 24. januarja, so sklenili, da bo plenarna seja CK ZKJ danes. Na današnji seji bodo sprejeli sklep o sklicanju sedmega kongresa ZKJ in obravnavali vprašanja v zvezi s pripravi na kongres.

Washington. — Zunanje ministrstvo je objavilo, da je Romunija odpovedala sporazum o izmenjavi opazovalcev na volitvah v obeh državah, ki so ga bili sklenili v lanskem oktobru in na podlagi katerega so prisostvovali na predsedniških volitvah v ZDA novembra trije romunski opazovalci. Trije ameriški opazovalci bi morali sedaj 3. februarja prisostvovati volitvam v Romuniji.

New York. — Uradno sporočajo, da nameravajo Združene države Amerike letošnje pomlad izvesti vrsto poizkusov z majhnim jedrskim orožjem, in sicer na ozemlju Nevade. To bodo prvi poizkusi te vrste po letu 1955.

Varšava. — V januarju so repatriirali iz Sovjetske zveze na Poljsko 3048 ljudi. Repatriacija poteka nepretrgoma, in sicer na podlagi sovjetsko-poljske deklaracije, ki so jo podpisali lani v novembru. Računajo, da se bo število repatriirancev pomladi še znatno povečalo. Vračajočim se Poljakom preskrbuje vlada zaposlitev in stanovanja v zahodnih krajih dežele.

Bonn. — Obrambno ministrstvo je objavilo, da si namerava Zahodna Nemčija nabaviti orožje in vojaške naprave v Italiji, Franciji in Belgiji v skupni vrednosti 750 milijonov mark, v ZDA in v Veliki Britaniji pa v vrednosti 1,2 milijarde mark. Zahodna Nemčija bo med drugim kupila tudi 700 tankov.

Arnsberg. — Državno tožilstvo v Arnsbergu v Westfaliji je sporočilo, da so aretirali tri bivše SS-ovce. Pripadali so odredu SS, ki je v marcu leta 1945 postrelil 200 ruskih državljancev, med njimi žene in otroke, ki so bili na prisilnem delu v Nemčiji.

Beograd. — V zvezi z vestmi raznih agencij, da je v Jugoslavijo pribežalo nekaj sto sovjetskih vojakov iz Madžarske, je javil Jugopres, da so te vesti popolnoma izmišljene. Jugopres se je glede te vesti pozanimal na pristojnem mestu v Beogradu.

Oslo. — Zastopnik norveške vojske je izjavil, da norveške vojaške sile ne bodo ostale v sklopu sil Združenih narodov dalj kot šest mesecev. Na Norveško se bodo vrstile meseca maja tega leta.

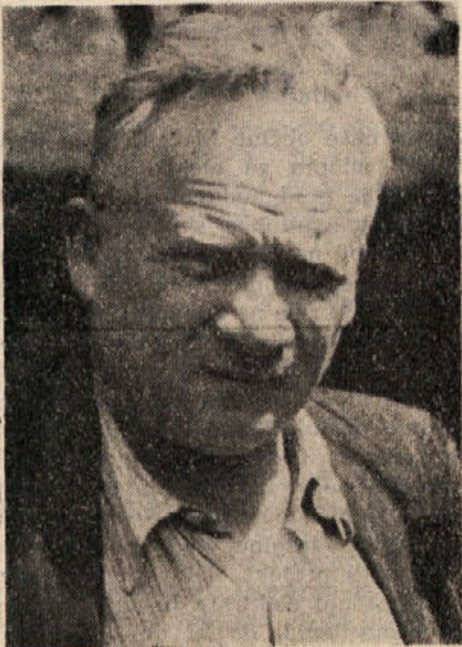
Rim. — V predsedstvu italijanske republike in ministrstvu za zunanje zadeve proučujejo možnosti, da bi predsednik republike Gronchi uradno obiskal Turčijo in Libanon.

PREŽIHOV VORANC — pisatelj in umetnik Koroške:

Doberdob — Jamnica — Požganica — Samorastniki

Lepa je vrsta del, ki jih je napisal veliki slovenski umetnik — pripovednik Prežihov Voranc, doma iz Kotelj na Koroškem. Njegove odlične povesti, zajete iz življenja koroškega človeka, ki ga je tako natanko poznal in ljubil, pritegnejo vsakega bralca. V zgodbe vpleta pokrajinske motive iz svoje domovine, kar njegova dela tako poživlja, da se bralcu zdi, kot da bi bil v zgodbo vpleten. Voranc je delal in ustvarjal mnogo in vztrajno prav do zadnjih dni svojega življenja.

Trda in težka je bila pot umetnika. Rodil se je leta 1893 v Kotljah na Koroškem.

S sedemnajstimi leti je moral kot sin batarja zapustiti svojo roistno hišo in iti s trebuhom za kruhom. Srečamo ga v Trstu, Gorici, Celovcu — kjer je že zelo rano spoznal socialno bedo in borbo delavstva za svoje pravice. V prvi svetovni vojni je služil v cesarski vojski in sicer se je bojeval na italijanski fronti. Po vojni se je v plebiscitni dobi na Koroškem aktivno vključil v politično delo, potem pa je deloval v delavskem gibanju in se aktivno udeleževal političnih manifestacij. Leta 1930. je moral v politično emigracijo. Nekaj let politično deluje po vsej Evropi — v Franciji, Nemčiji, Romuniji, na Češkem in celo na Norveškem in šele tik pred drugo svetovno vojno se vrne v domovino.

Pisatelj si je v emigraciji pridobil veliko izkušenj. Podrobno se je seznanil z najrazličnejšimi problemi in spoznal tudi vse okoliščine, ki so privedle do grozotne druge svetovne vojne, ki tudi njemu, borcu za človečanske pravice, za svoj narod in dobrobit vseh ljudi, ni prizanesla. Leta 1942. je bil od gestapa aretiran in odpeljan v taborišča smrti širno Nemčije, kjer je

spoznal gorje, preživljal grozote in mučenje narodov.

Vse to je zapustilo neizbrisen pečat v pisateljevi duševnosti. Življenjsko izkušeni pisatelj je potem pisal in pisal in dal svojemu narodu dragocene knjige, ki prav zaradi doživetega pripovedovanja pritegnejo slehernega bralca.

Vorancova dela so tudi med koroškimi Slovenci dobro poznana in priljubljena, ker pisatelj Koroško dobro pozna in jo v svojih delih opisuje. Koncem preteklega leta je pri Cankarjevi založbi v Ljubljani izšla nova zbirka izbranega dela, ki obsega štiri debele knjige, in sicer »Jamnico«, »Doberdob«, »Požganico« in »Samorastnike«. Odlični izbor iz obširnega pisateljevega dela sta napravila Beno Zupančič in Cene Vipotnik.

V »Jamnici« pisatelj opisuje ljudi iz Kotelj in razmere na Koroškem v stari Jugoslaviji, kjer so vsemogoče obljube ostale le obljube, kmetije so začele propadati, širiti se je začel tuji kapital, domači slovenski delovni človek pa je propadal. »Samorastniki« imenuje se zbirka odličnih novel, ki predstavljajo izklesan umetniški

spomenik nesmrtnemu pisatelju. Odlikujejo se po preprostosti, jasnosti in revolucionarnosti ter liubezni do ljudi. »Požganica« je prvi Vorancov roman, kjer opisuje kolektiv. V njem riše boj koroškega človeka v najtežjih dneh plebiscita. Njegov »Doberdob« pa predstavlja prvi poizkus slovenskega vojnega romana. Tudi na tem področju je Voranc v polni meri uspel, saj se je vojne tudi aktivno udeležil in črpal bogate izkušnje iz svojih doživetij. Roman je posvečen vsem žrtvam prve svetovne vojne.

Velika je zasluga Cankarjeve založbe, da je izdala dela Prežihovega Voranca v tako odličnem izboru in s tem omogočila bralcem, da si nabavijo neminljive umetniške velike slovenskega koroškega pisatelja. Ta izbor si lahko naročite tudi vi, in sicer v knjigarni »Naša knjiga«, Celovec, Gasometergasse 10. Tudi na zunanjo izredno lepe knjige bodo okras vsake knjižnice, s svojo bogato vsebino pa nam bodo prirasle tesno k srcu, saj so od besede do besede bolj naše, del nas, našega človeka — naše zemlje, katere veliki sin je bil — Prežihov Voranc.

Na svetu je še mnogo nepismenih ljudi

Svet še davno ni v celoti deležen splošne omike in napredka, kakor bi lahko menili, ker se, kakor kaže, povsod prizadevajo na tem področju. Dejanska slika sveta je precej drugačna in je še precej predelov, kjer prevladujeta starokopitnost in zaostalost. Skoraj polovica človeštva še ne zna brati in pisati. Na zemlji živi 670 do 700 milijonov analfabetov, kar je približno 42 do 44 odstotkov vsega prebivalstva.

O tem podaja UNESCO — ustanova Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo, v nedavno objavljeni knjigi »Dejstva in številke« zanimive podatke za leto 1956.

Računajo, da živi v Aziji 500 do 530 milijonov nepismenih, to je 60 do 64 odstotkov vsega prebivalstva. V Afriki jih navajajo s 93 do 98 milijoni ali 77 do 81 odstotkov vseh ljudi. Evropa je celina, ki šteje najmanj analfabetov. Kljub temu pa živi v Evropi še vedno 32 do 34 milijonov nepismenih ali 7 do 9 odstotkov. V Evropi, ki se nekako po pravici smatra za središče sodobne kulture na svetu, pismenost tudi ni povsod tako visoka, kakor bi kdo pričakoval. Na kratko je podoba v širokem izvečku tale: V Italiji, v deželi slavne kulturne preteklosti, je še vedno 23 odstotkov prebivalstva nepismenega. V Jugoslaviji so našli 27 nepismenih na 100 ljudi, kar je pripisati na račun zaostalih krajev na jugu, ki so bili dolgo časa za-

postavljeni in niso mogli dohitevati splošnemu razvoju civilizacije. Bolgarija ima četrtno nepismenega prebivalstva. Na Poljskem je razmerje podobno, kakor v Italiji. Na Portugalskem dosega število nepismenih 44 odstotkov, v Romuniji 22 in v Španiji 17 %. V Sovjetski zvezi pravijo, da pride na vsakih 100 prebivalcev 19 nepismenih. Visoko pismenost kažeza Francija in Belgija, kjer ugotavljajo le po tri odstotke analfabetov. Na Češkoslovaškem in Madžarskem jih računajo s 5 odstotki.

V Severni Ameriki ne zna brati in pisati okrog 17 do 18 milijonov ljudi ali 11 do 12 odstotkov vsega prebivalstva. V Južni Ameriki je odstotek nepismenih mnogo višji in dosega 40 do 42 odstotkov prebivalstva. V Afriki so pokrajine, kjer vlada do malega še popolna nepismenost. V Mozambiku, Portugalski Gvineji in Angleški Somaliji so ugotovili, da znaša nepismenost malone 99 odstotkov, kar je gotovo značilno za kolonizatorje. V Aziji prednjači pri nepismenih Irak, kjer so našli samo 19 pismenih na 100 ljudi. Iraku sledita Indija in Pakistan. Drugače je na Japonskem, kjer sta samo dva človeka na vsakih 100, ki ne znata brati in pisati. Z visoko stopnjo pismenosti se ponašajo tudi Izraelci, kjer je med 100 prebivalci samo 6 nepismenih.

KULTURNE DROBTINE

Dermota v Edinburghu

Znani tenorist dunajske Opere, slovenski rojak Anton Dermota, bo kot predstavnik dunajskih gledaliških ustanov sodeloval na letošnjem mednarodnem umetniškem festivalu v Edinburghu. Razen Dermote bo na tem festivalu zastopala avstrijske glasbene umetnike še sopranistka Clara Haskil.

„Sedem dni v Budimpešti“ kot knjiga

Beograjska založba »Nolit« je založila novo knjigo srbskega pisatelja Dobrice Čosića »Sedem dni v Budimpešti«. Dnevnik, ki ga je avtor tudi v slovenščino prevedenih romanov »Daleč je sonce« in »Korenine« pisal v burnih dneh nemirov na Madžarskem in so ga pod napisom »Iz neurejenih beležk« ponatisnili skoro vsi jugoslovanski časopisi, pa tudi nekateri zamejski, kot na primer naš Vestnik, bo še ta mesec izšel v knjižni izdaji.

Program Wagnerjevih iger v Bayreuthu

Pred kratkim so dokončno določili program letošnjih slavnostnih iger Richarda Wagnerja v Bayreuthu. Trajale bodo od 23. julija do 25. avgusta. Letošnje poletje bodo od Wagnerjevih glasbenih dram izvedli »Tristana in Izolda« v novi uprizoritvi Wolfganga Wagnerja, »Moistre pevce« pod vodstvom Wielanda Wagnerja, »Parsifala« in »Nibelunški prstan«. Dirigenti teh uprizoritev bodo sami znani umetniki, peli pa bodo operni pevci, ki uživajo sloves po svetu. Bayreuthske slavnostne igre uprizarjajo vsako leto z velikim uspehom, ker je navdušenje za Wagnerjeve umetnine veliko.

Nov roman koroškega pisatelja Lorenza Macka

Pri dunajski založbi Kremav & Scheriau je izšel nov roman mladega koroškega pisatelja Lorenza Macka pod naslovom »Auf den Strassen des Windes«. Tudi v tem svojem delu iznovečuje svojo tesno povezanost s svojo ožjo domovino, s tistim predelom Koroške, kjer živi naš slovenski živeli. Priznati je treba, da Mack od knjige do knjige vidno napreduje in da od njega odnosno od njegovih umetniških sposobnosti lahko še marsikaj pričakujemo. Človek le nerad verjame, da je isti Lorenz Mack, ki si zdaj s svojimi romani utira pot med priznane avstrijske pisatelje, svoječasno napisal strupeni izliv pod naslovom »Die OF ohne Maske«, kar si danes gotovo tudi sam ne bo več štel v čast.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Vzporedno z naraščanjem nacionalistične napetosti fašizma v Italiji in nacizma v Nemčiji je nato pričel val vsestranske industrializacije in italijanske kolonizacije južnotirolskih mest, tako da je število Italianov v največjih treh mestih Bozen, Brixen in Meran poskočilo od leta 1921, ko je znašalo 61.000 do leta 1939 na 99.000 (ali od 14 % na 51 %!), medtem ko se je sestav prebivalstva brez mest v isti dobi spremenil v Južni Tirolski samo za 6 odstotkov povišanja števila Italianov.

Najhujši udarec nemški manjšini vendar sledi šele 1939, ko sta sklenila 23. junija tega leta Hitler in Mussolini dogovor o preselitvi nemških Južnih Tirolcev.

Do 31. decembra 1939 so se morali pripadniki nemške manjšine odločiti, ali ostanejo italijanski državljani, ali pa pridobijo nemško državljanstvo. Za ta drugi slučaj so prevzeli obvezo, da se do konca leta 1942 preselijo v Nemčijo. Spretna propaganda s strani nacistov in italijanskih fašistov, da preostaja samo izbira med izselitvijo ali poitalijančenjem, je dosegla pozneje manjšini usoden rezultat: 213.000 Nemcev in Ladincev je opti-

rano za preselitev v Nemčijo, kar je pomenilo 86 % vseh pripadnikov manjšine! Samo 34.000 ali pičlih 14 %, po večini kmetov, se je izreklo za Italijo in s tem za obstanek na domači zemlji.

Gornje številke morda najbolj učinkovito razkrivajo miselnost nemške manjšine na Južnem Tirolskem: Njena nacionalna zavest je izredno močna, po vtisih objektivnega opazovalca skorajda izizvalna. Takšno zadržanje omogoča že prej opisana gospodarska neodvisnost in nadvlada manjšine po eni strani, na drugi pa še iz časov vladanja kot državni večinski narod in po stoletni vzgoji vcepljena zavest »gosposkega naroda«, ki še danes gleda v Italijanu »Katzelmacher-ja« in se mu čuti kulturno in socialno nadrejenega. Ta zavest je tako stopnjevana, da so mešani zakoni med Nemci in Italijani izredno redki. Narodna brezbriznost velja za izdajstvo, družabni stiki z Italijani imajo posledico preziranj in izključitve iz nemške družbe. Da navajam tak primer, ki si ga na Koroškem ne bi mogel predstavljati: Nemška učiteljica je v ljudski šoli razlagala otrokom, da je pametno in korist-

no, če se čimbolje priučijo italijanskega jezika, ki vendarle predstavlja jezik državne večine in ima svojo bogato kulturo. Nekaj dni pozneje je bila brez stanovanja in prehrane, na vasi so ji napovedali neizprosni boj ter uprizorili šolski štrajk, dokler ni zapustila svojega mesta!

Pri takšni nastrojenosti je skorajda umevno, da tujca v nemški trgovini, gostilni in javnih lokalih, v katerih so zaposleni Nemci, najprej nagovorijo in pozdravijo v nemščini, da so zunanji napisi v nemščini naglašeni po velikosti in obliki, italijanski pa več ali manj privesek. Politična disciplina je tako stoddostna, da nemški gospodar in podjetnik zaposlita samo Nemca in da le redko išče Nemec zaposlitve pri italijanskem delodajalcu.

Kot je takšna miselnost po eni strani močna opora nadaljnjemu obstoju manjšine in utrjuje njene odporne sile proti nevarnosti nacionalnega odtujevanja, se mi zdi po drugi strani takšno politično vzdušje slej ali prej tudi za manjšino lahko pogubno: Nacionalna disciplina takšne vrste kaj rada vodi do ozkosti, precenjevanja lastne vloge in pomena, kar vodi spet do bolester občutljivosti po eni in do šovinistične pretiranosti na drugi strani. K vsemu vsaka izolacija in zaprtje v lastni krog vodi do škodljivih pojavov na vseh področjih kulturnega, družbenega in

političnega razvoja, ne nazadnje pa do upadanja ljudske osnove zaradi pomankanja krvne obnove.

(Nadaljevanje sledi)

Brixen: Zunanji napisi v nemščini so naglašeni po velikosti in obliki, italijanski pa več ali manj privesek...

V Zahomcu so se pripravili na jutrišnje prireditev IV. mednarodnih smučarskih skokov

Na senčnih obronkih tik ob poti proti Gorjam je bilo zadnje tedne zelo živahno. Kakor znano si je tu zahomska smučarska mladina ob družni podpori vse vaške soseščine pred nekaj leti zgradila 30-metrsko skakalnico. Športno društvo Zahome prireja tu vsako leto mednarodno tekmovanje v smučarskih skokih za Ziljski pokal — prireditev, ki privablja k udeležbi ne samo tekmovalce iz raznih koroških smučarskih društev, marveč tudi smučarske skakalce iz sosednje Jugoslavije in Italije.

Zahomska športna mladina se je vidno razživelala, čim je Slovenski fizikulturni zvezl uspelo dobiti pri Smučarski zvezi Slovenije zaproseno pomoč v zagotovitvi, da bo poslala v Zahomec na letošnji tečaj za smučarske skoke izkušenega trenerja.

Smučarski skoki niso stvar vsakega smučarja. Kljub temu se je tečaja v Zahomcu, ki je trajal od 17. do 24. januarja, udeleževalo 10 podjetnih in korajžnih mladincev. Zahomčanom so se pridružili člani društva iz Tehanč in Žužaljč pa tudi Športno društvo St. Janž v Rožu je poslalo svojega zastopnika.

Trener iz Ljubljane, tov. Janez Saksida, je znal iz tečaja ustvariti smotno, privlačno in disciplinirano šolo te veje zimskega športa. Tečaj so začeli na mali osem-metrski skakalnici, tu so najprej sistematično vežbali odskok in doskok. Pridobivanju potrebne gibčnosti so služile razne razgibalne vaje kot sestavni del dnevnega

ga reda tečaja. Kmalu pa so se tečajniki preselili na 30-metrsko skakalnico. Tu so si pod strokovnim vodstvom trenerja postopoma osvajali in izpopolnjevali tehniko zaleta, odskoka in doskoka ter drže med poletom po zraku.

Smučarski skoki so trdo in naporno delo ter zahtevajo od športnika dokaj poguma in vztrajnosti pri vežbanju. Naši tečajniki so se izkazali kot neutrudni športniki. Vsak dan, predpoldne in popoldne, so navdušeno trenirali in se v tovariški

S podvojenim zanimanjem so zahomške mamice sledile tekmovanju svojih najmlajših. Devet se jih je korajžno spustilo čez 8-metrsko skakalnico. Najboljša mesta v tej tekmi pa so zasedli Janko Zwitter, ki je ta dan dvakrat dosegel daljavo devetih metrov, ter Valentin Hebein, Alfred Otowitz, Johan Wiegele in Paul Hebein.

Kmalu po zaključku tečaja v Zahomcu sta dva tečajnika, Franci Wiegele in Hanzl Muschet, zastopala zahomsko Športno

ŠPORTNO DRUŠTVO ZAHOMC

vabi na prireditev

IV. mednarodnih smučarskih skokov za Ziljski pokal

ki bo v soboto, dne 2. februarja s pričetkom ob 14. uri na 30-metrski skakalnici v Zahomcu.

Poleg koroških športnikov bodo na prireditvi sodelovali tudi jugoslovanski in italijanski tekmovalci.

Vse ljubitelje zimskega športa vabimo, da se udeležijo te naše prireditve v obilnem številu.

tekmi prizadevali doseči čim boljše uspehe. Res, da se je tudi to pot večkrat uredil pregovor: Kdor visoko leta, nizko pade, toda pri smučarskih skokih je že tako, da se je v časih tudi pri najboljši volji in vsej spretnosti le težko obdržati na nogah. Vendar padci niso bili prehudi; razen kaj malega odrgnjene kože in enega para zlomljenih dlac je tečaj potekel brez nezgode.

Vzporedno s tečajem mladincev se je ob mali skakalnici trlo šolske mladine. Smučarski šport se je v Zahomcu in okoliških vaseh že tako udomačil in zakoreninil, da menda ni več šolarja, ki ne bi že imel svojih smučk. Tudi temu najmlajšemu rodu, ki noče zaostajati za svojimi starejšimi vzorniki, se je ljubljanski trener posvetil z vso skrbjo in pozornostjo. Starši v zahomskih domačijah so sicer nekaj brundali, da jim otroci po šoli niti ne utegnejo več prinesiti drv za štedilnik odkar imajo svojo skakalnico, na tihem pa so le veseli in ponosni, ko vidijo, kako se njihovi malčki ob vzgledu mladincev in z njihovo pomočjo z radostjo vključujejo v razgibano in zdravo zimsko veselje.

Za zaključek tečaja so priredili trening — tekmo; mladinci na 30-metrski, za njimi pa še najmlajši na svoji mali skakalnici. Med najboljših štiri tekmovalce tega dne sta se uvrstila oba Petrova, brata Franci in Tinkl Wiegele iz Zahomca, prvi je dvakrat, drugi pa enkrat dosegel daljavo 31 metrov, ter Hanzl Muschet iz Tehanč in Mihi Gabriel iz St. Janža v Rožu. Abujev Stanko, ki se je vse dni tečaja prav tako gibal vedno med prvimi, ob zaključni prireditvi žal ni imel priložnosti pokazati svojega znanja, zato pa se je z isto vnemo ves dan v gmajni pridno spoprijemal s hodi, ki jih je bilo treba ob ugodnem vremenu spraviti v dolino. Gotovo mu je oče prisodil za uspeh v tej tekmi posebno nagrado.

metnih predpisih, v 180 primerih pa so ugotovili, da so bili šoferji pod vplivom alkohola.

V Jezernici, v občini Dobrla ves, je šofer Johann Konrad iz St. Stefana v Labotski dolini zašel s tovornim avtomobilom s ceste in zdrvel v bližnji gozd. Z vozilom je podrl dvoje dreves, nato pa je treščil v precej močan borovec, kjer se je avtomobil poškodoval, da so ga morali pozneje odvleči. Šofer se je na srečo le lažje poškodoval.

V St. Jurju pri Pliberku so smučarji minulo soboto trenirali za smučanje, ki so ga priredili v nedeljo. Pri treningu je imel 21-letni ključavničar Friedl Müller iz St. Jurja nesrečo in je padel, pri čemer si je zlomil desno nogo. Ponesrečenega fanta so prepeljali v bolnišnico v Celovec.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 2. februarja do četrta, 7. februarja 1957 film:

»Odprl okence«

(Geh mach dein Fensterl auf)

v soboto, 2. februarja, ob 20.00 uri v Škoficah pri Schützlu,

v nedeljo, 3. februarja, ob 15.00 uri v St. Primožu v Podjuni pri Voglu,

ob 20.00 uri v Šmihelu pri Serčerju,

v sredo, 6. februarja, ob 20.00 uri v Ledenicah pri Rauschu,

v četrtek, 7. februarja, ob 20.00 uri v Kotmari vesi pri Ilnu.

Vovbre

Župan naše občine Maček, ki je hkrati načelnik odbora za elektrifikacijo kraja Dobrova, je pred nedavnim šklicel sestanek članov svetlobne skupnosti. Pri razgovoru je bil navzoč deželni poslanec Wit iz Velikovca. Poslanec je v svojih izjavah nakazal kraje na Spodnjem Koroškem, kjer je še potrebno, da jih oskrbijo z električno svetlobo in silo. Dejal je, da zahteva naraščajoča potreba po elektrifikaciji izgradnjo obstoječih in nadaljnjih energijskih centrov. Tudi razširitev termo-elektrarne v St. Andražu spada v to področje. Naglasil je obžalovanje, da še doslej kljub prizadevanju deželne vlade ni uspelo, da bi uresničili projekt elektrarne pri Kazazah. Z gradnjo elektrarn bi ne bilo ustrezno samo temu, da bi ob obratovanju proizvajali več električne energije, temveč bi gradnja že predhodno poživila tudi delovni trg na gradbenem sektorju. Z ustrezačo proizvodnjo električne energije bi bili dani pogoji, da bi v gospodarsko šibki spodnji Koroški pričeli s številnejšimi in pojačenimi industrijskimi obrati.

Iz izvajanja poslanca Wita je bilo posneti, da se odgovorni krogi prizadevajo, da bi dejansko čimprej storili vse za okrepitev gospodarske moči spodnje Koroške in nadoknadili, kar je bilo v preteklosti zamujenega.

Ugasnilo je mlado življenje

Pliberk. — Minulo soboto in nedeljo je bilo prebivalstvo v Pliberku ter bližnji in daljni okolici pod globokim vtisom žalostnega dogodka, ko se je vsepovsod nagloma raznesla vest, da je v bolnišnici v Grazu preminul Hanzl Možina, šele 22-letni sin mesarskega mojstra Janeza Možine v Pliberku. V mestu in okolici je neizprosni dogodek, ki je tako neizrekljivo hudo prizadel Možinovo družino, izzval globoko in nedeljeno sočustvovanje.

Ko so mladega mrtvega Hanzija pripeljali na dom, se je ob mrtvaškem odru nenehno zgrinjala množica ljudi, ki je škropila krsto, v kateri so bili položeni telesni ostanki pokojnega. Kmalu so pričeli od vseh strani prinašati vence s trakovi s poslovnimi pozdravi v obeh jezikih. Z venci so takorekoč obsuli mrtvaški oder, napolnili sobo in jih morali odlagati še na hodniku. Posebno ganljivo so se poslavljali od svojega tovariša njegovi mladostni prijatelji iz mesta in okolice, ki so s pokojnim Hanzijem zgubili zvestega, odkritega in plemenitega tovariša z lepim značajem.

Izguba mladega sina pa je seve najhujši udarec za žalujočega očeta in mater, ker je med starši in sinom, fantom-edincem, vladala nadvse pristrčna ljubezen. Oče je delal s svojim sinom lepe načrte za bodočnost. Tudi sin se je izučil mesarske obrti. Zrastel je v visokega fanta, toda srce je bilo slabo in je pešalo. Starša sta za njegovo ozdravljenje storila vse, kar je v človeških močeh. Zdravil se je pri specialistih in že je kazalo, da se njegovo zdravstveno stanjeboljšuje. Toda spet se je obrnilo na slabše. Podal se je še v bolnišnico v Graz, kjer pa je po desetih dnevih srce prenehalo utripati za vedno.

Ogromna množica žalnih gostov je mi-

nuli ponedeljek, ko je nebo naklonilo lep zimski dan, spremila pokojnega Hanzija od hiše žalosti na libuško pokopališče k zadnjemu počitku in prisostvovala pogrebni svečanostim. Mnogo je bilo mladine, ki je svojemu dobremu tovarišu izkazala svojo nepozabno naklonjenost. Med ostalo množico so bili zastopniki pliberške, libuške in blaške občine, odposlanstvo žandarmarije in carine ter drugih oblasti. Ob pogrebni svečanosti sta pevska zbor zapela žalostinke v obeh deželnih jezikih, libuška godba pa je zaigrala žalne komade. Pogrebne obrede je opravil g. prošt Trabesinger ob asistenci več duhovnikov, med temi g. župnika Piceja iz Šmihela in g. provizorja Mesnerja iz Železne Kaple. G. prošt je ob odprtem grobu spregovoril tople, v srce segajoče tolažilne besede in se poslovil od pokojnika. Za športnike se je od prekmalu preminulega Hanzija Možine poslovil g. magister dr. L. Herbst.

Črna domača zemlja je zagnila telesne ostanke mladega, nadebudnega mladenciča. V srcih preostalih svojcev in vseh, ki sočustvujejo z Možinovo družino, je ostala zevajoča rana boleti, hkrati pa tudi svetel in lep spomin na pokojnika. Hanzl naj počiva v miru, zavest nedeljenega sožalja vse okolice pa naj bo žalujočim staršem in ostalim svojcem v tolažbo!

Razgovori o voznem redu

Obrtni oddelek pri Uradu koroške deželne vlade javlja, da bo običajna konferenca o letnih voznih redih 1957/58 v sredo, dne 6. februarja v sejni dvorani okrajnega glavarstva v Celovcu. Na zasedanju bodo sodelovali zastopniki generalne direkcije avstrijskih zveznih železnic, kakor tudi zastopniki direkcije zveznih železnic v Beljaku, poštne direkcije za Koroško, predstavniki avtobusnega prometa avstrijskih zveznih železnic, zasebnih avtobusnih podjetij ter zastopniki pristojnih ustanov in zvez zainteresov. Po obravnavanju letnega voznega reda 1957/58 za avstrijske zvezne železnice bodo razpravljali o voznem redu za avtobusno službo avstrijskih zveznih železnic, poštne uprave, kakor tudi za zasebne avtobusne linije.

Na Koroškem je medved zaščiten

Vedno spet se pojavi kakšen medved na koroškem ozemlju v severnem predelu Karavank. Lovci, ki so ga kdaj pa kdaj srečali, doslej niso vedeli, ali naj bi kosmatinca ustrelili ali ne. Deželna vlada je pred nedavnim pri svoji seji sprejela sklep, po katerem je rjavi medved na Koroškem zaščiten, kakor je tudi v sosednji Jugoslaviji, kjer je zelo mnogo te dobrodušne divjadi. S tem ukrepom se nadejajo, da bodo v doglednem času nastale v naši deželi medvedje kolonije.

Razne vesti iz Koroške

V tovarni za akumulatorje na Bistrici v Rožu se je pri neki eksploziji ponesrečil kemik dr. Meyenburg. Dobri so ga poškodovali na obrazu in očeh, da so ga morali spraviti v Celovec.

V območju koroškega žandarmarijskega poveljstva, z izjemo Celovca in Beljaka, se je v letu 1956 primerilo 4399 prometnih nesreč. Pri teh nesrečah je prišlo 148 oseb ob življenju, 871 oseb je bilo hudo, 3055 pa lažje poškodovanih. Povprečno je bilo dnevno po 12 prometnih nezgod. Največ prometnih nezgod se je primerilo v petkih, sobotah in nedeljah, časovno pa med 17. in 18. uro. Statistika ugotavlja, da je največ prometnih nezgod povzročila neprevidna vožnja, in sicer v 1661 primerih. Številno nesreč, namreč 685, je pripisati temu, ker se vozniki niso ravnali po pro-

KOLEDAR

Petek, 1. februar: Ignacij
Sobota, 2. februar: Svečnica
Nedelja, 3. februar: Blaž
Ponedeljek, 4. februar: Andrej
Torek, 5. februar: Agata
Sreda, 6. februar: Doroteja
Četrtek, 7. februar: Romuald

FRAN MILČINSKI:

Iz strahu korajža

Kmet in žanjec

Dva brata sta drvarila v gozdu. Poleti je bilo in vroče. Ožejala sta.

Pa stopita v dolinico, ob njenem koncu je bil mrzel studenec, tesno je bil zagrajen ob straneh s skalami, da ni moglo sonce do nje — zato mu je bila voda hladna. Prvi brat je bil drobne glave. Legel je in se napil do mile volje. Potem se je umaknil bratu, ta je imel bučo bolj široko, ušesa košata, težje mu je šlo, da jo je stisnil do vode. Pa ko se je napil, mu nesrečna buča ni mogla nazaj, košati ušesi sta se mu bili zagostili za kamenito steno.

Napenjal se je in jokavo stokal: »Ojoj, ojoj!« Brat je bil nevoljen in mu je prigovarjal: »Korajžen bodi! Če ti je šla bečica noter, bo šla tudi ven — ta čas se ti ni poredila! Kar butni kvišku!«

Oni pa se je bal za svoja žlahtna ušesa, da se mu ne bi potrgala in prelepo je prosil brata, naj se ga usmili. Ojoj, ojoj, urno naj stopi domov po pomoč in orodje, da bodo ob strani odkrili skalo in pomagali glavi iz stiske!

»Sram te bodi — šlapa sil!« se je zakregal brat. Naj pa bo in grem! Toda pazi, v tej hosti so volkovi! Če bo prišla mrcina, varuj se in kriči, da te ne ugrizne!«

»Križana nebesa!« je zavaljal oni, »kako naj vem, da je volk, ko imam glavo v luknji in nič ne vidim?«

»Mrzel gobec ima,« ga pouči brat, »hitro ga boš spoznal, ko se te bo dotaknil!«

Čigav je konj?

Dva dečka sta imela lesenega konja. Nekega dne sta se hudo sprla okrog tega, čigav je konj.

Vlečeta, vlečeta konja vsak na svojo stran, drug drugemu ga hočeta izvleči iz rok.

»Daj mi ga, konj je moj!« vpije prvi.

»Ti ga daj meni, ker konj ni tvoj, temveč moj,« mu ugovarja drugi.

Pride v sobo mati, vzame konja in konj ni bil potlej ne prvega ne drugega.

Jelen in jelenček

Nekoč je jelenček rekel jelenu:

»Očka, večji in hitrejši si od psa in velikanško rogovje imaš. Lahko se braniš. Čemu neki se vendar psom tako bojiš?«

Jelen se zasmije in odgovori:

»Saj imaš prav, sinko, toda, kaj hočem: kadar začujem psa, se tako urno zadrevim v beg, da na to še pomisliti ne utegnem.«

Se požuri brat, kakor da hiti domov. Toda je stopil le po sekiri in se je takoj vrnil k studencu.

Oni je slej ko prej ležal klavarno s trebuhom na tleh, z glavo v skalnati pasti in premilo ječal: »Joj, ojoj, ojoj, ojoj! Kaj bol Kaj bol!« Hlače pa je imel vzdraztrgane.

Brata s sekiro je dražila mehkuznost onega. Neslišno se je priplazil tik njega, gola koža se mu je svetila iz hlače, pa mu je rahlo pritisnil nanjo uho sekire.

Pa je neusmiljeno zarjul oni: »Volk, pomagajte, volk!« in je na vso moč mahnil z glavo kvišku. Pa je bila glava še tisti hip rešena iz precepa le ušesi sta pustili malo kože na skali.

Včasih je strah oni, ki da korajža.

Živel je bogat kmet, ki je polje posejal s pšenico. Ko je žito dozorelo, je poklical nekega siromaka in mu rekel:

»Požanji mi to njivo!«

»Koliko časa naj žanjem?« je vprašal siromak.

»Toliko časa, dokler ne zaide ta, ki nam daje svetlobo,« je kmet pokazal na nebo.

»In kaj mi boš dal za plačilo?«

»Torbo moke dobiš, če boš delal, kot je treba.«

Siromak je odšel na kmetovo njivo. Žel je in žel, ne da bi si oddahnil. Samo opoldne je malo posedel v senci, da je pojedel kos kruha in glavico čebule, nato pa zopet zagrabil za srp. Do večera je požel polovico njive. Ko je sonce zašlo, se je utrujeni žanjec vzravnaval, si obrisal vroč pot s čela in rekel:

»Toliko sem zmogel.«

O možu, ki je obiskal leva

Sadriju je šlo slabo. Ta revni trgovec je tako obubožal, da ponoči ni mogel spati zaradi skrbi, podnevi pa ne zaradi hrupa pravovernih.

Opogumil se je in odšel na pot, da najde srečo in se znašel v globokem gozdu. Bil je v kraljestvu mogočnega leva, ki ni dovolil nikomu semkaj. Naenkrat zagleda Sadri njegovo košato glavo in onemi. Naj steče nazaj? Bilo bi po njem! Naj nadaljuje pot? Prav tako pojde v smrt.

Ni vedel, kako mirno je obstal.

Trgovca sta ugledala tudi antilopa in tur, levova ministra, ki sta bila tedaj z njim. Dobri živali sta čutili s človekom in vedeli, da bo po njem.

Da bi ga rešila, sta verno rekla levu: »Veliki vladar! Tvoja slava se zelo širi, prišel je celo človek, da ti izkaže vdanost, in je v tem čudovitem trenutku onemel. Bodi milosten in mu dovoli bliže, da te pozdravi!«

To je levu prijalo. Pokimal je trgovcu, ki je pomenek čul, in Sadri je naglo pristopil. Poljubil je zemljo in se s svečanimi besedami priklonil levu. Tako se ne bi največjemu mogotcu pri ljudeh!

Lev je zamahnil z repom in mu pokazal prostor za bližnjim drevsom. Tam je ležala množica draguljev in zlata, žalostni ostanek propadle karavane. Naj si Sadri naloži, naj si kar vzame, kolikor pojde v njegove žepce.

S težkim bremenom je odšel Sadri iz gozda. Doma je poplačal dolgove, ostalo

pa je zakopal za hišo in bil je premožen možak.

A Sadri tudi sedaj ni mogel spati. Ta obisk pri levu je bil napravil zaradi lakote, bede in siromaštva. Spet se je odpravil v gozd, a to pot iz požrešnosti. Veliko vrečo je nosil s seboj. Ko je Sadri postopal pod drevjem, sta imela pri levu službo šakal in volk. Ta dva sta opazila trgovca, ki se je brezskrbno bližal. Jezna sta šepnila levu na uho: »Poglej, kako brez meja je človeška predrznost. Naj stopi tako človeče v tvoje kraljestvo? Daj, ukreni nekaj, kar bo ljudem za vzgled!«

Leva je zdražilo. Že se je pripravil za skok, da trgovca raztrga. Pa sta prispela tur in antilopa. Takoj sta razumela, kaj se pripravlja. Lev je zatulil, Sadri pa je skočil na drevo in splezal kot opica v šibki vršček. Tedaj sta dejala tur in antilopa: »Zares je velika tvoja slava, kralj! Človek je zlezal na najvišje drevo, da bi klical k nebu o tvoji veličini in ti izprosil blagoslova.«

Tedaj je leva minila jeza. »Prav, da sta tukaj, sicer bi ubogal šakala in volka in usmrtil nesrečnega človeka. Recite mu, naj se ne boji ničesar. Še v naprej naj mi ostane pokoren!«

Tur in antilopa sta spravila trgovca z drevesa in mu ukazala naglo iz gozda. In Sadri je tako tekkel, kot še niso videli teči človeka.

V naglici je celo pozabil vrečo.

»Malo si zmogel,« je rekel kmet. »Polovica njive te še čaka.«

»Toda sonce je že zašlo in začenja se temniti.«

»Res, sonce je zašlo za goro, a poglej na nebo. Že je vzšla njegova sestra — luna. Zanj, dokler ne zaide tudi ta, sicer ne dobiš moke.«

Kaj je hotel žanjec, nadaljeval je z delom. Vso noč se je mučil, a kmet se je

vlegel pod drevo in se dobro naspal. Preden je drugi dan vzšlo sonce, je bila cela njiva požeta.

»Zdaj dobiš plačilo,« je rekel kmet siromaku. »Pojdi domov po torbo in pridi v moj mlin. Tam je moka.«

Siromak je odšel domov in kmalu prišel v mlin z velikim mehom.

»Daj moka!« je rekel kmetu.

Kmet je debelo pogledal in zakričal:

»Zakaj si prinesel meh?«

»Ta meh je starejši brat moje torbe,« je odgovoril žanjec.

»Kako je mogoče, da bi torba imela brata?«

»Če je luna sončeva sestra, zakaj bi torba ne mogla imeti brata?« je odgovoril siromak.

Kmet nobene več ni rekel. Žanjec je nasul poln meh moke.

Bolgarska pripovedka

Za dobro voljo

Pri zdravniku

Žužemberčan je prišel k zdravniku z razbito glavo. Povedal je, da ga je udaril sosedov osel. Zdravnik se je hotel malo pošaliti pa je rekel: »To je moral biti pa veliki osel, da je vas, ki ste tako močan kmet, tako grdo udaril!«

»Je, je, gospod dohtar,« se je odrezal Žužemberčan, »ni veliko manjši od vas.«

in ogledniki so odjahali v tabor.

Hilbudij se je razveselil novice. Odbral je oddelek najboljših pešcev, konjice pa je vzel le za silo s seboj, da bi v potrebi pohitel v tabor po ostalo vojsko.

Razveselil se je, ker je zvedel za gradišče, češ bo vsaj nekaj junaškega dela. Tudi po Svarunu, glavarju Slovenov, se mu je zahotelo.

Šest stotnikov je takoj razporedilo čete. Hilbudij je šel v šotor in si pripasal težki meč; na glavo si je del nalagal in najlepši šlem. Treba je bilo glavo zavarovati pred kamni, ki bodo padali čez okope z gradišča. Šlem je bil razdeljen na pet polj, ki so bila posrebrana in ločena z zlatimi sponami. Na prednjem polju se je svetil križ, sestavljen iz dragih kamnov. Na levi strani je bil vrezan golobček z oljkovo vejico, na desni viseča krona. Pod križem sta se bleščali zlati črki alfa in omega.

Ko je prijezdil iz tabora, so že stale čete pred mostom. Zamahnil je z roko, vrste so se premaknile, plohi na mostu so votlo zabobneli.

Hilbudij je hotel dospeti ponoči preko ravnine do soteske, da bi ga Sloveni ne zapazili in ne odgnali čred v skrite šume, kjer bi jih bilo težko zaseči. Prepovedal je med potjo trombe, velel je paziti na ščite in meče, da bi se ne zadevali drug ob drugega in ne delali hrupa. Čete so z lahno nogo bredle visoko travo, ki se je

drobila in mečkala pod njihovimi koraki. Bojevniki so tiho šepetali in si pripovedovali vesele vojne dogodke. Na vseh licih veselje in brezskrbnost, kakor bi šli v goste. Zakaj verovali so v nepremagljivost Hilbudija, ki jih vodi že tri leta od zmage do zmage.

V taboru Slovenov so se zbrali takoj po prihodu Iztoka sredi noči vsi starešine s Svarunom v posvet. Zborovali so dolgo. Niso se mogli zediniti. Nekateri so svetovali, naj se vsa vojska poskrije v gradišču, zažene vanje goved in drobnico, da bi imeli zadosti hrane, ostalo živino pa naj odženo daleč proč v skrivne gozdove in soteske, kamor Hilbudij ne pojde. Za to misel so se vneli starešine Antov. Sloveni s Svarunom vred pa so zahtevali, naj se takoj dvignejo čete in hite po strmih potih Hilbudiju nasproti ter ga zajamejo iz zasede. Mnenja so si nasprotovale, čas je bežal.

Tedaj se dvigne starešina Radogost in izpregovori:

»Možje, zvezde bežijo na zaton, Hilbudij jaha nad nas, mi pa besedujemo in čakamo bizantinskih mečev nad svoje črepinje. Svetujem vam, naj se pozove Iztok, plemeniti mladeč, našega staroste Svaruna sin, s katerim so bogovi. Stopi naj sredi med nas, pa naj govori modro besedo. Svetovit mu je pokazal sovraga v nočni temi, Svetovit mu navdahne modro bese-

do in naše sive glave se uklonijo žarki misli mladeniča, kateremu gori jasna luč v glavi.«

Začudili so se vsi, začudil sam Svarun. Da bi stopil mladeč v zbor starešin — nikoli tega! Spogledovali so se, pa se nihče ni dvignil, da bi ugovarjal, nihče, da bi prigovarjal.

In Radogost počne vnovič:

»Pa se čudite! In molčite! Ali rečem vam: Bogovi hočejo besedo Iztokovo!«

»Bogovi hočejo — — —« je zakrval in zamrmralo v zboru. Radogost je odšel sam po Iztoka.

Skoro plah, s ponižno priklonjeno glavo je stopil Iztok v slovesni zbor. Svarun je povzel besedo:

»Sin moj, molče te je poklical zbor veljakov in izkušenih bojevnikov iz slavnega rodu Antov in takisto Slovenov — molče, pravim, ker nas je pretresel nasvet starešine Radogosta, da ti, mladeč, ki imaš sulico krvavo samo od krvi merjascev in medvedov, da ti rečeš besedo, če ti jo vdahne Svetovit, kako naj sprejmemo Hilbudija.«

Iztok je sklenil roke in se globoko priklonil.

»Jahal sem kot vihar. Spremljevalcev še ni za menoj. Kdo mi je podpiral konja, če ne bogovi? Zakaj se mi je zgrudil doma in ne daleč v soteski, da bi naša vojska mirno spala in ne zvedela, kako se bliža beseda vseh Slovenov, Hilbudij? Svetovit je pri-

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

5

Razposlal je torej prednje straže čez Donavo in čakal tisto noč in še drugi dan sporočil. Vojska je čakala v taboru in gledala temne sence na poveljnikovem čelu. Zvečer so se vrnili zadovoljni poveljvalci. Nobeden prejšnjih ni našel sledu. Ali ti trije, ki so jezdili mimo Iztoka, so ujeli v šumi mladega Slovena. Dolgo jim ni hotel odgovorjati. Pa vojaki so ga pripeli za noge in za roke med dve drevesi, zaletili ogenj pod njegovim trebuhom in mu žgali ledja z žarečimi ogorki. V silnih bolečinah je Sloven razodel, da je za ono goro Svarunovo gradišče, da ima zbrane velike črede in da skriva v gradišču mnogo bogastva. Sloven ni hotel izdati, da so one črede vojščaki, vsi združeni Sloveni in Antje, ne pa črede ovac in krav. Upal je, Hilbudija preslepiti, da bi v svoji drznosti ne povedel s seboj vsega tabora, da bi ga Sloveni tem laže zmagali. Ko je na pol mrtvi Sloven Svaruna na videz zadel, mu je sunil Bizantinec meč v srce

Prežihov Voranc:

Ajdovo strnišče

Kadar žanjejo ajdo in je vreme lepo in sončno, se razlijejo po polju najlepše barve, kar jih premore jesenska narava. Res je, da so polja nekam otožna, ker že vsa poletna rast zamira, toda vsa ta zamišljena otožnost, ki zatira polja, gozdove, hribove in globače, je tako lepa, da človekovo srce nehote prisluhne čudnim, daljnim mislim. V tem času se preliva v ozračju nešteto prelepih barv — barve orumenelega drevja, rjavih njiv, zelenih smrekovih gozdov, rdečkastih macesnovih in bukovih pobočij bližnjih gora, barve temačnih lok in globač, ki se zlivajo v tisto prečudno, mirno jesensko barvitost, katere skoraj ni mogoče opisati. In koder sejejo jesensko ajdo, se ji pridruži še barva ajdovih zorečih, ali še močnejša, že požetih njiv s svojim temnordečkastim, skoraj vijoličastim odsevom ter daje vsej jesenski podobi še le tisti pravi, globoko občuteni izraz poslavljajočega se življenja...

Ljudje, ki ne živijo na polju in niso s poljem zvezani, občudujejo jesensko podobo z lastnimi vtisi. Barvitost dežele,

svetlikanje barv in lučk skozi sončno motnjo jih nalahno pretrese in nenadoma se živo spomnijo svoje minljivosti. Vendar ni ta občutek pregrenak, pač pa blazen in lep. Ljudje pa, ki polje obdelujejo in ki jim zemlja, rodovitna ali roda, že kožo od rojstva do smrti, doživljajo svetlikanje jesenske narave na svoj način. Njih oči strme sicer v barvitost okolice, toda barv samih ne morejo razločiti že zaradi tega ne, ker jim pred očmi brez presledka trepetajo vsakdanje skrbi. Polje je lepo, če je plodno, če je položno in če je dalo dovolj kruha. Zato ne strmi po njem s sanjaviimi očmi. Vendar tudi njih srca niso gluha za lepoto okolice; za trenutek jo občutijo z vso grenkobo ali z vso sladkobo, kakor jim pač življenje dopušča. Korak se zaustavi, zasenčene oči se zastrmijo v daljavo, nato pa privre iz prsi globok vzdih kot odgovor na trenutek občutene lepote. In že je vse mimo, spet je narava taka, kakor jo občutijo roke in podplati...

Nekega takega dne sem se bližal naši domači bajti. Bilo je že precej pozno popoldne in sonce se je na zapadu bližalo grebenom Pece. Sence njenega predgorja so se stegovale proti vzhodu. Pod hribom je bila razgrnjena prijazna dolina in sredi nje je ležala vas s cerkvijo. Onstran doline so gorela macesnova in bukova pobočja strmega pogorja. Po poljih so se videli orači in kopači. Ozračje je bilo rumenkasto, polno jesenskih svetlob in senc, migotajočih v medlem sončnem soju. Iz rjavkastih in vijoličastih ajdovih strnišč se je širil čudni, stiskajoči odsev jesenske opustošenosti.

Tedaj sem zapazil pod robom našo osemdesetletno babico, ki je tam sama žela ajdo. Ni me videla in se je neumorno sklanjala k zemlji, se grbila pred žitom in od časa do časa odlagala snop za snopom. Vsa njena podoba je bila tako neznačajna, tako majčkana in nizka, kakor ajda pred njo. Njen sklonjeni obraz se je skoraj dotikal rdečkastega strnišča. Tudi barva njene obleke se je skladala z barvo zemlje, na kateri je stala.

Čeprav je naša babica nenehoma delala od zore do mraka, odkar sem jo poznal, in ni tega življenja spremenila niti s svojim osmim križem, me ni pogled nanjo nikdar tako zadel, kakor pa zdaj, ko se je tako sama grbila k zemlji na ajdovi njivi sredi rumenkaste, jesenske luči. Skoraj zbolelo me je in zbodel me je neprijeten občutek, če nisem morda tudi jaz kriv, da se mora ta zgarana in izčrpana žena še zdaj truditi na tej trdi, nerodoviti zemlji. To spoznanje me je tako prevzelo, da sem stopil na njivo z namenom, babico spraviti do-

mov. Ona pa je bila tako zaverovana v delo, da me ni slišala, dokler je nisem za njenim hrbtom odgovoril:

»Žanjete, babica!« Nekaj me je držalo v grlu in mi branilo, da nisem mogel takoj izreči, kar sem mislil.

Babica je zadržala srp in se počasi obrnila k meni. Pri tem se je njeno telo komaj vidno zravnilo. Pred seboj sem zagledal njen lepi, suhi obraz in dvoje živih, velikih, skoraj še ogljenih oči.

»O, si pa ti!« se je najprej razveselila in šele potem dodala: »Da, ajdo žanjam.«

Barva njenega obraza in njenih rok me je spomnila, da je za njeno slabokrvno telo že premrzlo na odprtem polju. Dasi je bil zrak miren, je iz bližnjega gozda dihal jesenski mraz, ki ga slabi sončni žarki niso mogli več razgreti. In še močnejše, kakor prej, ko sem jo zdaleč gledal, me je zdaj prevzelo čustvo sokrivde za njeno trdo življenje. Naša babica ni bila moja krvna babica, ker je bila pri hiši le kot mačeha moje matere; toda moji mladosti je darovala toliko tople ljubezni, da sem se v njej prerodil, kakor se v poletju prerodi v igredna rast. Nikoli, pa če bi bil z njo

še tako dober, bi ji njene ljubezni ne mogel povrniti in poplačati. Spreletel me je čuden mraz in hitro sem rekel:

»Ah, babica, pustite to, saj vam vendar ne bi bilo treba žeti.«

Toda komaj izgovorjena beseda me je že zapekla pri srcu kot laž. Ali sem ji jaz, ali smo ji mi vsi že kdaj omogočili počitek na stara leta? Ali se ni od zore do mraka trudila pred našimi očmi za suho skorjo kruha? In kakor v zadregi sem se ognil njenih vprašujočih oči in se zagledal v dolino pod nama. Njena barvitost,

MATEJ BOR:

Od večera do večera

Od večera do večera
je dolga pot.
Pragozd noči,
doline zore,
predmestja dneva.
Tavaš po njih,
a v mesto samo ne najdeš.
Kamor greš zajdeš
in spet pragozd noči.

njeno svetlikanje in njene sence so me še malo prej prevzele; zdaj se mi je pa nenadoma zdelo vse gluho in vsakdanje.

Tudi babica se je okrenila za menoj in se zastrmela v pokrajino, kamor sem strmel jaz. Pri tem se niso njene oči strnile in tudi njen obraz se ni spremenil. Skoraj boječe sem jo skrivaj opazoval. Preveč takih jesenskih dni je že doživela, stoječa vsa znojna sredi razgonov ali vsa mokra in premražena sredi polj, da bi mogla slutiti v vsej, pred seboj razgrnjeni podobi kaj rajsko lepega. Le to se mi je zazdelo, da se je njen pogled narahlo zgabil, kakor če bi zagledal nekaj, kar je iskal. Skrivaj sem mu sledil in res sem zagledal sredi doline v zadnjem soncu se bleščeči pokopališčni zid tam pri cerkvi.

Vsa njena zamaknjenost pa je trajala le nekaj hipov in že se je njeno izsušeno telo spet obrnilo k aid; spet je zaškrtal srp skozi steblovje. Takrat nisem več zdržal. Pristopil sem k njej, jo prijel za vele roke in ji skušal izviti srp iz njh.

»Pustite, babica, in pojdite domov, da se ogrejete,« sem rekel skoraj proseče.

Mogoče bi me bila ubogala, če bi jo bile prijele tako raskave, od zemlje razjedene roke, kakršne so bile njene. Ker so se je pa dotaknile tuje, zemlji že odtujene roke, je skozi njene žile zadržal rahel odpor. Svoje izmučene oči je hvaležno uprla vame, hkrati pa je njen obraz pokrnil čudovito lep in miren nasmeh; in njena usta so rekla:

»Oh, pusti me, Voranc, saj žanjam letos ajdo zadnjobart...«

Izpustil sem njene roke in odšel z njive kakor begunec. Nisem več videl barvite pokrajine niti nisem slišal orača, ki je na sosednji njivi pokal z bičem in zasajal ora-lo za novo brazdo zimske setve. Mojo dušo je trgalo bridko spoznanje, ki sem se ga bolj bal, kakor pa moja predraga babica...

In to, kar se je zgodilo čez nekaj tednov, me je prepričalo, da je moja babica imela prav...

Črtico ponatiskujemo iz Vorancove zbirke „Solzice“, ene najlepših mladinskih knjig, kar jih je sploh kdaj izšlo. V „Naši knjigi“ lahko dobite „Solzice“ za ceno 5 šilingov.

JANEZ TRDINA:

BASNI

Kuže je pozimi zelo zmrzoval. Obljubil je torej, si koj, ko bi bolj toplo postalo, kočo napraviti. Pa ko poletje pride, reče: »Se v koži mi je prevroče, kaj bi si še kočo napravil?« Po tem tudi ravna, pa po gorkoti je prišla zopet huda zima — in kuže zopet zmrzuje.

Tak je tudi vsak lenuh, pa tako se tudi vsakemu lenuhu godi.

*

Zelo je vihar drevje majal in tresel, tako da sadje krog in krog dol na zemljo leti. Dve pomaranči pa se zvalita proti morju, padeta noter in plavata. To videti, se jima konjska figa, ki se je po vodi gugala, pridruži, rekoč: »Le plavajmo, me pomaranč tril!«

Neumec in bebec gre med trop učenih in modrih in se misli v svoji ošabni domišljiji učenega in modrega.

*

Lisica je pozimi na poti ležala in od la-kote umirala. Mimo pride pes s kračo. Rjavka ga milo poprosi, se je usmiliti. Res ji da kračo, pa komaj jo ona sne, ji reče: »Poprej sem se jaz tebe usmiliti, zdaj se boš pa ti mene. Ker me zelo zebe, mi moraš svojo gostlaso kožo dati.«

Tisti ljudje, ki z eno roko dajo, z drugo pa jemljejo, so temu psu podobni.

žgal mesec, da sem videl blesk vojske, Morana je zbežala v hosto, da ni zatela mojega konja — žrtvujem ji najlepšega ovna —, in če ste me poklicali vi, mislim, da vas je nagnil sam Perun. In jaz vam pravim: Starešine in veljaki, hrabri bojevniki, udarimo z vso vojsko hitro proti Hilbudiju. Od štirih strani ga zgrabimo in dosti mora biti naših sekir, da razkoljejo vse ščite, dosti kopij, da prevrtajo oklepe, dosti mečev, da razsekajo šleme na glavah Bizantincev.

»Ti si govoril, možje, govorite vil«

Na ta Svarunov poziv se dvigne vojni svet v en glas:

»Nad Hilbudija! Iztok je velik!«

Vsi so se takoj razpršili po taboru. Vsak je zbral svoje borce. Vrhovno povelje je vodil Svarun. Krog njega so dali najmočnejše junake. Od pasa gori so bili vsi goli. Ne enega ni bilo, ki bi bil brez obronka na širokih prsih. Vsi so se že čisto vojevali z veliko hrabrostjo. Ta zid slovenskih prsi je imel nalogo, da se napoti po dolini in udari Hilbudiju v lice ter mu zabrani pot do gradišča. Oboroženi so bili s težkimi kopji, katera so metali do trideset in več korakov s tako silo, da so predrli vsak ščit in prevrtala vsak oklep. Na debelih jermeni so jim viseli mogočni meči, mnogi so imeli tudi sekire. Le malo jih je nosilo majhne ščite. Vsi so hodili peš, samo starec Svarun je jezdil. Edino on je imel čez

jagnječevino na prsih oklep iz konjskega roga — dar Hunov.

Najtežjo nalogo so poverili Iztoku. Prideljeni so mu bili vsi mladci, katere naj bi vodil hitro po stranskih stezah, po bregovih in gostem lesu ter napadel Hilbudijevo vojsko s strelkami iz zasede. Mladež se je gnetla krog Iztoka. Imeli so polne tule puščic, poskušali so tetive na lokih in drhteli so poženjenja po boju. Vsak je imel za pasom kratek nož, da bi ga rabil, če bi se spoprijeli od blizu z bizantinskimi pračarji.

En oddelek je vodil Radogost, najvrlejši starešina. Ti so imeli za glavno orožje kij, bojno kladivo, ki je strašno gospodarilo po šlemih nasprotnikov. Kogar je zadel kij na glavo, vsak se je zgrudil, če ne mrtev, vsaj omamljen. Ti so imeli nalogo udariti šele sredi boja, ko se prične zmešnjava in nastane gneča.

Drugo vojsko je vodil Krok: trobilce. Imeli so raznovrstno orožje pa veliko rogov. Niso bili prida vojščaki, pač pa predrzni izzivači, hlapci in pastirji, pretepači na poljanah, ki naj bi z nenadnim hrupom, tuljenjem in trobenjem zbegali sovražnika. Poverili so jim tudi zelo važno nalogo čuvajev. Vtem so morali najzanesljivejši splezati na vse višine in stražiti, ali ne bo Hilbudij premenil smeri ter udaril preko hriba nad gradišče. Zakaj dobro so vedeli, da se Bizantinci ogibajo soteski in da izpeljujejo celo ceste rajši čez go-

re kakor po ozkih dolinah, da so varni pred zasedami.

Ko so bile vse čete urejene, je opravil Svarun molitev: nato je dal znamenje in voji so se razkropili po šumih brez hrupa, brez krika in ropota, kakor bi jih pogoltnili temni gozdovi. Sam se je premaknil zadnji. Pa tudi njegova četa je lezla ob straneh, bredla po potoku, da ni puščala sledu za seboj. Svarun je bil po toliko vojskah zelo previden. Dobro je vedel, da pošlje Hilbudij pred seboj pozvedovalce na hitrih konjih. Če bi ti izsledili izhojeno pot v travi, bi se Hilbudij takoj okrenil in jih kako prevaril ter iznenadil.

Ko je v jutro vstajala mladenka z njo; zbrale so se pod lipo ter darovale Perunu lepa jagnjeta za zmago očetov. Gradišče je čuvala majhna posadka, med njo godec Radovan, ki je čepel na okopih, stiskal citre pod pazduho in strahoma poslušal, kaj bo. Bal se je krvi, vojni krik je »žalil njegovo pevsko uho«, kakor je sam trdil. Preudaril je natančno, kam pobegne z urnimi koraki, če pribežijo sli in naznani poraz Slovenov.

PETO POGLAVJE

Hilbudij je prekoračil čez noč ravnino in se naslonil v jutro s svojimi vojaki ob pobočje hriba, ob katerem se je odpirala soteska do gradišča Slovenov. Vse čete

so se poskrile v gosto hrastičje. Prepovedal je ukresati ogenj, da bi si varili vo-jaki ječmenovo juho. Zato so jedli mrzlo, nekateri suhe ribe, drugi prekajeno meso, in prigrizovali česen.

Hilbudij je sklenil počakati popoldneva, potem pa kreniti v sotesko, da bi mogel že v jutro zgrabiti gradišče Slovenov. Še malo ni mislil, da ne bo zmagal. Tudi zasede se ni bal. Bal se je samo za vojake. Vsakega mu je bilo škoda. Zakaj vsak teh utrjenih in izsolanih mož mu je zalegel za deset novincev.

Zategadelj je pozval predse vrlega jez-deca, nekega barbara — Tračana. Prišel se mu je pred letom ponujat v vojaško službo. Hilbudiju je ugajal; in res se je izuril, da mu ga ni bilo para.

Tega je poklical Hilbudij. Njegova polt je bila temna, lasje rdečkasti, postava velika, prav kakor kakega Slovena. Ukazal mu je, naj sleče opravo bizantinskega vojaka in natakne kratke prtene hlače, kakršne sonosili Sloveni. Takisto naj razsedla konja in naj jezdi kakor divji pastir oprezno po soteski. Razumel je precej dobro jezik Slovenov. Naj vpraša, mu je rekel, če naleti na kakega Slovena, po ovcah ali konjih, češ da je poslanec azijskega trgovca, ki bi prišel na kupčijo. Ali oprezno naj gleda, so li v dolini sledovi po vojni četah.

(Nadaljevanje sledi)

Zboljšajmo kakovost pitančevega mesa

RAZNE OBJAVE

Prodaja pitanih prašičev daje avstrijske-
mu kmetijstvu v povprečju največ dohod-
kov. Šele v letu 1956 so jo zboljšanjem
cene verjetno prekosili dohodki od mleka.
Za rentabilno pitanje in vnovčevanje pra-
šičev pa je treba ustvariti vrsto pogojev,
med katerimi je morda način pitanja naj-
bolj pomemben.

Od načina pitanja je odvisen čas, v ka-
terem spravimo pitanca na težo 90 do
100 kg, odvisna pa je tudi priljubljenost
pitančevega mesa v čedalje bolj izbirnem
konzumu. Tudi najbolj zaostali in od tržiš-
ča najbolj oddaljeni kmetovalec, ki pitan-
ce prodaja, je že spoznal, da je dolgo pi-
tanje drago pitanje. Leto in več star pi-
tanec nikoli ne vrže tisteza izkupička za
kilogram žive teže, kakor mladi v šestem
do sedmem mesecu starosti na 90 do
100 kg žive teže zrejeni pitanec, katerega
meso je lepo preraščeno z mastjo, marmo-
rirano, kakor temu pravimo, nikakor pa ne
premastno. Prehod v to smer pitanja je pri
nas naravnost nujen, ker je lahko bistven
doprinos k temu, da bomo v naše lepe
kraje in ob naša lepa jezera privabili še
več letoviščarjev in z njimi tudi mi zaslu-
žili, ne pa drugi, kakor se je to doslej do-
gajalo.

Kako bomo pri 6 do 7 mesecev starem
pitanju dosegli 90 do 100 kg žive teže z

obilu mesa, ki bo lepo prepredeno z mast-
jo, vendar ne mastno?

V naprej bodi samo ponovljeno, da mo-
ramo mlade 10 do 12 tednov stare odstavi-
ljene pujske takoj pričeti pripravljati na
pitanje in pričeti s sistematičnim pitanjem,
ko so odstavljeni stari 14 tednov.

Za doseg čim več marmoriranega me-
sa pri pitanju ne sme iti toliko za najvišji
in s tem tudi najcenejši dnevni prirastek.
Po tej poti dosežemo navadno preveč mas-
ti in premalo mesa na pitanju. Novejša
izkušnja se pokazala, da je pri pitanju
razmerje med mesom in mastjo boljše.
če v povprečju pitovne dobe dosežemo
dnevni prirastek 70 dkg. Pri tem dnevnom
prirastku je tudi izraba krme najboljša in
pitanje najbolj racionalno. Ta dnevni pri-
rastek nikakor ne smemo prekoračiti od
časa naprej, ko so pitanci dosegli težo
50 kg. Zaradi tega se pri pitanju držimo
naslednjega pravila:

1. Dokler pitanec ni dosegel teže 50 kg,
mu dajmo pitovne krme, kolikor je požreti
more; ko pa je dosegel težo 50 kg, mu daj-
mo le še 85 % krme, ki jo je v stanju po-
žreti.

Strokovnjaki zatrjujejo, da na ta način
ne dosežemo samo najbolj ugodnega raz-
merja med mesom in mastjo, temveč dobi-
mo tudi bolj kompaktno meso temnejše
barve z nizkim odstotkom vode. Pitovna
doba se na ta način sicer za teden, dva
podaljša, gospodarske izgube vendar ni
nobene. Ta podaljšek kompenzira boljša
izraba krme in po prvih izkušnjah s stra-
ni kupca tudi boljše cena.

2. Pri tehniki pitanja moramo upošte-
vati pravilno razmerje beljakovin in škrob-
nih enot v dnevnom obroku krme. Če ho-
čemo doseči naglo rastnost pitanca in s
tem obilo mesa na njem, mu moramo da-
jati predvsem v času, preden doseže 50 kg
žive teže, na beljakovinah bogate krmne
obroke. Pitanec naj dobi v povprečju na
dan 22 do 24 dkg prebavljivih beljakovin.
Izkušnje so pokazale, da mora biti pri pi-
tanju z žitom v začetnem dnevnom obro-
ku 18 % beljakovin. Ko je pitanec dosegel
težo 50 kg, beljakovine lahko skrbimo na
12 %, ko pa je dosegel 70 kg žive teže,
tudi na 10 %. V začetku naj dobi pitanec
dnevno 1.5 do 2 kg z beljakovinami po-
mešanega žitnega zdroba, od 50 kg teže
naprej 2 do 2.5 kg, ko pa je dosegel težo
70 kg, mu postopoma večamo dnevni ob-
rok na 3 kg z beljakovinami pomešanega
zdroba.

Pri pitanju s krompirjem mora pitanec
dobiti krompirja do sitosti. Poleg tega pa
dnevno še naraščajoče od ¼ do 1 kg zdro-
ba, v katerem je 25 do 30 dkg beljakovin.

skih koncentratov. Beljakovinska krma pa
mora vsebovati tako rastlinske kakor tu-
di živalske beljakovine (posneto mleko ali
ribja moka).

3. Pri sestavljanju dnevnega obroka tu-
di ne smemo pozabiti, da krma ne sme biti
premekha. Za ugodno razmerje mesa do
masti je zelo dobro, če je v dnevnom ob-
roku vsaj 5 do 7 % vlakna. Zato mešajmo
k pitovni krmi, predvsem če pitamo s
krompirjem, odgovarjajočo količino suhe,
zmlete ali drobno zrezane detelje, lahko
pa tudi prečiščenega drobirja.

4. Krmila sama ne vplivajo toliko na
razmerje med mesom in mastjo, kakor pa
na kompaktnost mesa in njegov okus. Ne
krmimo premastne ribje ali krvne moke.
Ribjo ali krvno moko krmimo samo mladim
pitanjem v rasti, dokler ne dosežejo 50 do
60 kg žive teže, potem jo nadomestimo s
kokosovimi ali drugimi tropinami; izogniti
pa se moramo klokočkovih in sončničnih
tropin. Najbolj okusno meso od mladih
pitanecv bomo dosegli z ječmenom, pšeni-
co, graham, mesno moko, krompirjem in
peso. Koruza, oves, aida, lanene tropine,
otrobi, riževa krmna moka, ribja moka,
klokočkov in sončnične tropine v drugi
in tretji tretjini pitovne dobe ne bodo dali
dobrega in okusnega mesa.

*

Teh nekaj pripomb in opozoril, kako
vpliva pitanje na kakovost mesa, končno
pa tudi na rentabilnost pitanja, naj bo pri-
spevek in pobuda k temu, da bi letos, ko
bo tja do oktobra možnost za uspešno pro-
dajo pitanecv najmanj tako ugodna, ka-
kor v preteklem letu, kolikor mogoče
uspešno pitati. Pri tem pa nikakor ne sme-
mo pozabiti, da bo pitanje po teh izkuš-
njah in navodilih pokazalo v celoti popoln
uspeh, če bomo imeli v hlevu plemenske
svinje in pujske žlahtnih pasem, ki se hi-
tro redijo na meso in ne samo na mast.

(bl)

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kako napravimo krvavice, pečenice in kranjske klobase

Krvavice: Ne premeško svinjsko
kuhano meso z glave in vratu zrežemo na
kocke in zmeljemo. Prav tako zrežemo
žemlje ali beli kruh in nato namočimo v
mleku ali v juhi. Prepražimo čebulo in ji
prilijemo kri in juho, v kateri se je kuhala
glava. Nazadnje primešamo temu meso in
žemlje, začnimo s soljo, poprom, pimento
in majaronom. S to godljo, ki ne sme biti
pregosta, napolnimo čreva ter jih zašpili-
mo. Klobase položimo za pol ure v zelo
vročo vodo, toda ne vrelo. Ohlajene peče-
mo na vroči masti, hranimo jih pa na hlad-
nem.

Za pečenice potrebujemo sveže
svinjsko meso z vratu ali plečeta, ki ga
zrežemo v zrezke, ki jih potolčemo in z
dodatkom slanine zmeljemo. Na kilogram
rodega mesa vzamemo približno 20 dkg
mastnega ter ⅓ litra vode. Gmota naj
stoji nekaj ur, nato ji dodamo sol, poper,
drobno sesekljano limonino lupino in pe-
teršilj ter vse temeljito pregnetemo. S tem
nadevom natlačimo ovčja čreva, toda ne
prepolno, ter naredimo klobase. Kadar de-
lamo pečenice za takojšnjo uporabo, do-
damo na kilogram mesa eno v mleko na-
močeno in ožeto pretlačeno žemljo ali
5 dkg kruha, zato pa damo nekoliko manj
vode. Tako pripravljene pečenice so lepo
bele in sočne.

Kranjska klobasa je posebna po-
slastica, zato je tudi njena izdelava težja
in zahteva več truda.

Najboljše meso za te klobase je stegno
ali pleče, uporabljamo pa tudi druge ko-
se. Vzamemo dve tretjini rodega in eno
tretjino mastnega mesa. Na vsak kilogram
mesa računamo 3 dkg soli, 1 gram solitra
(če je solitra preveč, so klobase suhe in
trde), 1 g ne preveč na drobno stolčene-
ga popra, česna po želji, pičlo osminko litra
vode.

Meso zrežemo na majhne koščke. Po-
nekod zrežejo mastno meso z roko, rodo

Nevarnost slinavke in parkljevke narašča

Po poročilih, ki jih je preiel deželna
vlada, se je slinavka in parkljevka, ki so
jo sredi decembra prenesli iz Bavarske na
Zgornje Avstrijsko, razširila na Solno-
graško, Tirolsko in Predarlško.

Po zadnjih poročilih je za slinavko in
parkljevko obolela živina
na Zgornjem Avstrijskem na 63 kmetijah
v 7 okraih,
na Solnograškem na 34 kmetijah v 4 okra-
lih,
na Tirolskem na 17 kmetijah v 3 okrajih,
na Predarlškem na 3 kmetijah v 1 okraju.
V dunajski centralni klavnici so ugo-
tovili slinavko in parkljevko v par prime-
rih na živini, ki je bila pripeljana tja v
zakolj. Med okuženimi je bilo tudi eno go-
vedo iz Koroške.

Srečanje absolventov kmetijskih šol v Podravljah

V soboto, dne 9. februarja se na kme-
tijski šoli Podravlje srečajo absolventi
kmetijskih šol in absolventke kmetijsko-
gospodinskih šol.

Ob 9. uri posvetovanje o sedanjih oblikah
dela Društva Slov. absolventov kmet.
šol;

ob 11. uri predava ing. Ločniškar o donos-
nem perutninarstvu na kmečkem obratu;
ob 12.30 uri kosilo;

ob 13.30 uri predava univ. prof. ing. Rai-
ner o pomenu ohranitve zemljišč v alp-
skem svetu;

ob 16.00 uri predava ing. Eiselt o sodob-
nih vprašanjih reje in pitanja prašičev;
ob 19.00 uri skupna večerja, nato veselica.
Prehrana in prenočišče sta brezplačna.

Absolventi in absolventke!

Obnovimo stare vezi in poznanstvo,
združimo koristno s prijetnim! Pojdimo
polnoštevno v Podravlje!

Upravni odbor

Na trgu z govejo živino ni pričakovati sprememb

Pri rednem letnem štetju goveje živine
3. decembra minulega leta so našli
2.323.273 goved, med katerimi je bilo
1.161.260 molznih krav. Nasproti štetju v
letu 1955 je pokazalo to štetje rahel pa-
dec števila klavne živine in molznic. Iz
tega je sklepati, da bo domača ponudba
klavne živine letos zadostila povpraševan-
ju, da pa bo — predvsem poleti — nižja
od lanske.

Na podlagi primerjave števila med dve-
ma zaporednima letoma tendence v gove-
doreji ni mogoče oceniti. Če pa primerja-
mo število minulega štetja s štetji 1954
in s štetji 1951, potem vidimo naslednje:

Od leta 1951, ko so našli 2.283.859 go-
ved, od tega 1.128.985 molznic, je število
goveje živine v stalnem naraščanju. Leta
1954 so našli 2.304.350 goved, porast
med letom 1954 in 1956 pa znaša 18.923
glav. Število molznic se je v istem času
spreminjalo in je 1954 znašalo 1.182.006
glav (porast za 54.021 glav), do leta 1956
pa je padlo za 20.746 glav. Vzrok temu
nihanju števila molznic je bila brez dvo-
ma kmetu neodgovarjajoča cena mleka.
Računati pa je, da bo s sedanjo ceno in
strojno molžo število molznic pričelo spet
naraščati.

Prašičereja ima letos dobre izgleda

Decembrsko štetje je v glavnem potrdilo
in utrdilo napoved glede ponudbe in po-
vpraševanja po pujskih in pitanjih v le-
tošnji pomladi in jeseni. Že po pregledu
in primerjavi števila prašičev, ki sem jo
podal na tem mestu 30. novembra pretekle-
ga leta na podlagi septembrskega štetja,
smo mogli sklepati, da do prihodnje jese-
ni lahko precej mirne duše pitamo, ker
bo ostala cena pitanecv zaradi pičle po-
nudbe stabilna. Iz primerjave pa je bilo

tudi razvidno, da svinje ne smemo nepre-
mišljeno pripuščati, ker je že pri septem-
brskem štetju bila vidna tendenca naraš-
čanja števila brijih plemenskih svinj, ki
pa skriva v sebi nevarnost preobile po-
nudbe pitanecv v zimi 1957/58 in z njo po-
vezani padec cene.

Štetje prašičev 3. decembra 1956 in pri-
merjava z istim štetjem 1955 kaže nasled-
nje razlike:

	3. 12. 1955	3. 12. 1956	razlika
plemenske svinje	261.570	254.957	— 6.613
od teh breje	128.152	133.355	+ 5.203
merjasci	16.559	15.994	— 645
pujski in tekači	1.634.859	1.535.187	— 99.672
klavni prašiči	1.020.445	920.972	— 99.473

Do meseca septembra, ko bodo v glav-
nem lahko prodani in zaklani tu navedeni
klavni prašiči, tekači in pujski, bo torej
povpraševanje za pitanci izredno živahno,
verjetno celo boljše od lanskega. To more-
mo sklepati kljub temu, da moramo raču-
nati s slabšo investicijsko dejavnostjo in
s tem tudi s slabšo zaposlitvijo kot lani. Z
veliko zanesljivostjo namreč lahko pričau-
kujemo, da bo letos turizem prekosil lan-
skega. Da se bo spričo tega tudi cena drža-
la na lanski višini, je zanesljivo.

Viden porast števila brijih svinj pa ka-
že, da bomo verjetno od septembra na-
prej imeli opravka z višjo ponudbo, ka-

kor smo ji bili priča v zadnjih tednih in
mesecih. Računati je treba, da bo prišlo
od oktobra do decembra ca. 30.000 pitan-
cev več na trg, kakor v lanskem zadnjem
četrletju, če ne bosta — kar se vsekakor
lahko zgodi — živahno povpraševanje in
ugodna cena zvalila večje število kmetov
k naglemu pitanju, da bi sedanje in febru-
arske pujske, opitane na 80 do 100 kg,
prodali že meseca avgusta in septembra.
Če pa se to zgodi, potem tudi v zadnjem
četrletju ni pričakovati padca cene za pi-
tance.

Blaž Singer

PRAKTIČNI NASVETI

Žilava govedina se zmehča, če jo pred
kuhanjem namočimo za nekaj ur v jedilno
olje. Meso postane na ta način mehko kot
najsajša teletina.

Zdrob je treba zelo pazljivo kuhati, ker
se sicer sprime v kepice. Zato ga prej vsu-
jemo v papirnato vrečico, ki ji spodaj od-
trgamo ogel. Tako zdrob lahko počasi usi-
pamo v juho ali krop, v katerem ga hoče-
mo skuhati.

Kvašeno testo, ki ni hotelo vziti, preme-
simo z nekaj moke, ki smo ji dodali pecil-
ni prašek. Pri tem testo nekoliko zrahlja-
mo z mlekom, nato pa hitro izoblikujemo
nameravano pecivo, ki ga povrhu nekaj
izdatneje namažemo z mastjo kot sicer.

Zlikano perilo je treba po likanju pu-
stiti vsaj pol dneva zunaj omare, ker se
sicer v zaprti omari navzame neprijetnega
duha.

WEISSE WOCHE

Preise von 20 Prozent

bis 50 Prozent herabgesetzt!

WARENHAUS

KLAGENFURT

BRUNNER

Nesmisel in igra z vindišarji

Točno danes pred 11 leti so objavili listi tiskovno poročilo tako imenovane Zveze avstrijskih Slovencev o delovnem zasedanju v Celovcu, katerega so se baje udeležili zastopniki iz vseh delov dvojezičnega ozemlja. Po tem poročilu so na zborovanju sklenili program in cilj, kakor je razviden iz tukaj objavljene fotokopije takratne objave v Volkszeitung.

se v bistvenih točkah popolnoma ujemajo z zahtevami nekdanjega uradnega rejenčka tako imenovane Zveze avstrijskih Slovencev! Opozarjamo na ta program, ker je bil sprejet v soglasju in po nalogu vlade, ki je torej tedaj sama videla potrebo slovenskega prebivalstva! Opozarjamo nanj končno zaradi tega, ker je bil postavljen od tako imenovanih vindišarjev, ki so se te-

mevanju in zbliževanju med narodi, nikdar pa ne v razdvajanju in zaostrevanju odnosov med narodi.

Primerjava zgoraj navedenega programa in cilja tako imenovane Zveze avstrijskih Slovencev kot zagovornika vindišarjev s programom in cilji današnjih zagovornikov vindišarjev pa najbolj jasno dokazuje, da vindišarjev sploh ni, da je govoritve o njih nesmisel in da so v resnici le umetna tvorba v glavah šovinističnih sil, ki jih izigravajo, kakor jih pač rabijo enkrat kot Slovence, drugič spet kot Nemce, vedno pa proti zavednim koroškim Slovincem in njihovim življenjskim interesom.

Der Bund österreichischer Slowenen

Programm und Ziel

Klagenfurt, 31. Jänner. Vom Bund österreichischer Slowenen wird uns mitgeteilt:

Der Bund österreichischer Slowenen in Klagenfurt hielt am 31. Jänner eine aus allen Teilen des gemischtsprachigen Gebietes besuchte Arbeitstagung ab. Die Berichte über die Lage der Minderheitenfrage in Kärnten sowie über die Tätigkeit der Organisation wurden mit großem Interesse zur Kenntnis genommen.

Der Bund österreichischer Slowenen steht über den politischen Parteien und sieht seine Aufgabe darin, die Interessen der Kärntner Slowenen auf wirtschaftlichem und kulturellem Gebiete zu vertreten.

Weitere Forderungen sind: Hochachtung der demokratischen Grundgesetze. Einschaltung der Slowenen in die Verwaltung von der untersten bis zur höchsten Stufe im Sinne des demokratischen Proporz; Möglichkeit des slowenischen Amtesverkehrs bei den Ämtern und Behörden; slowenische Eingaben haben dieselbe Behandlung zu erfahren wie die deutschen; in gemischtsprachigen Gemeinden dürfen nur Personen, die beide Landessprachen beherrschen und gebietsansässig sind, als Bürgermeister und Gemeindevorsteher Verwendung finden; Errichtung zweisprach-

ger Schulen und deren Erhaltung aus Landesmitteln; Errichtung einer Abteilung in der Lehrerbildungsanstalt, die es dem slowenischen Lehrernachwuchs ermöglicht, die Lehrbefähigung auch in slowenischer Sprache abzulegen; eigene slowenische Presse; Pflege des slowenischen Liedes und Dichtkunst; Gründung von Kultur- und Gesangsvereinen; Unterbindung des nationalen Chauvinismus in allen Schulbüchern und sonstigen geschichtlichen Kärntner Werken.

Wirtschaftlich fordert der Bund österreichischer Slowenen die uneingeschränkte Wahrung des freien Spieles der Kräfte auf allen Gebieten des privaten wirtschaftlichen Lebens; ferner die Wiedergutmachung für alle vom Nazismus Geschädigten, einschließlich für Witwen und Waisen. In allen Belangen wirtschaftlicher oder kultureller Natur sind Beauftragte der slowenischen Bevölkerung als Sachverständige von Land und Bund beizuziehen.

Der Bund österreichischer Slowenen verweist noch auf die Tatsache, daß in seinen Reihen ehemalige politische KZ-Häftlinge und viele Freiheitskämpfer organisiert sind.

Dieser Bund ist eine ausgesprochen kärntnerische Organisation.

Zveza avstrijskih Slovencev je bila, kakor znano, zasnovana in ustanovljena po uradni nalogu proti tedanjemu gibanju koroških Slovencev in naj bi, v kolikor se sploh lahko govori o njej, predstavljala organizacijo tako imenovanih vindišarjev.

Čeprav je bila ta organizacija od vsega početka mrtvo rojeno dete, je v očigled njene uradne podpore njen program danes vsekakor zanimiv, ker vsebuje nič več in nič manj, kakor določbe člena 7 Državne pogodbe.

Opozarjamo na vsebino tega programa samo zaradi tega, ker se nam danes očita, da so naše zahteve na osnovi člena 7 Državne pogodbe baje pretirane, čeprav

daj imenovali avstrijski Slovenci in kot taki zahtevali navedene pravice!

Zakaj torej danes toliko krika ob naših enakih zahtevah? Mi bomo vsekakor postavljali svoje upravičene zahteve tudi v bodoče tako dolgo, dokler ne bodo izpolnjeni! Pri tem se bomo posluževali vseh demokratičnih oblik, če potrebno, tudi še ponovne apelacije na podpisnice Državne pogodbe, pa naj je to potem poznanim šovinistom prav ali ne. Kot pristaši sodobne manjšinske koncepcije, da naj je manjšina most med sosednjima narodoma, namreč odklanjamo politiko atentatov, ker smo trdno prepričani, da je resnična rešitev manjšinskega vprašanja le v sporazu-

Za
plesno sezono

- najfinejše damske čipkaste bluze
- rokavice za ples
- najtanjše damske nogavice tudi v pastelnih barvah
- maske v brezkonkurenčni izbiri
- pahljače — artikli za šale

s a m o

v trgovski hiši

Grüner

CELOVEC — KLAGENFURT
BurggasseČevlji - Moda - Šport
SporthausWilli RADER
CELOVEC — KLAGENFURT

ZAHVALA

Najsrčnejša zahvala vsem številnim prijateljem, znancem in poslovnim tovarišem v mestu in na deželi, ki so nam ob neizrekljivo bridki izgubi naše-ga sina, komaj 22-letnega

Janeza MOŽINE

sina mesarskega mojstra v Pliberku

Izrazili sožalje, se od pokojnega na mrtvaškem odru poslavljali in ga v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti na družinsko pokopališče v Libuče.

Zahvaljujemo se za številne podarjene vence z napisi v obeh jezikih. Zahvala velja vsem onim, ki so pokojnemu tudi že v njegovi bolezni storili lepa dejanja človekoljubja. Zahvaljujemo se pevskega zboroma in libuški godbi za sodelovanje pri pogrebnih svečanostih, posebej še č. duhovščini pri pogrebnih obredih in g. proštu Trabesingerju za tople, globoko občutene poslovnice besede in g. magistru dr. L. Herbstu, ki se je od pokojnika poslovil v imenu športnikov.

Pliberk, dne 28. januarja 1957.

Družina Janez Možina

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 2. februar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Dežela in mesto. Časovna slika — 16.15 odlični izbor — 17.10 Ljudske popevke — 17.40 Pogovarjamo se z znanstveniki — 17.55 Iz parlamenta — 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 20.30 Srečanje v Salzburgu.

Nedelja, 3. februar:

6.10 Poskočne melodije v nedeljo zjutraj — 7.25 S. pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Tričetrt ure v tričetrtinskem taktu — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Danes je še veselo — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Nedeljska športna poročila — 19.45 Z zagonom in dobro voljo — 20.15 „Nina“, muzikalična veselogra.

Ponedeljek, 4. februar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas: Blaž Singer: Vloga in naloge krajevnih kmečkih odborov in okrajnih kmečkih zbornic (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Narodne pesmi (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer.

RADIO PROGRAM

Torek, 5. februar:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Naše zdravje — 14.00 Poročila, objave. Torkovo kulturno pismo. Zdravniški vedež (Gripa I.) (slov.) — 16.15 Otroška oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 18.25 Radijska prijateljica — 20.16 „Cardillac“ — opera v štirih dejanjih (Paul Hindemith).

Sreda, 6. februar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila in objave. Iz domačih gajev: pred mikrofonom so muzikanti iz St. Janža v Rožu (slov.) — 16.40 Ženska oddaja — 17.55 Govori UNESCO — 18.45 Okno v svet: Vtisi iz Švice (slov.) — 19.05 Avstrijsko smučarsko prvenstvo — 20.16 Glasba z juga — 20.45 Šlagerji tako ali tako.

Četrtek, 7. februar:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 13.30 Avstrijsko smučarsko prvenstvo — 14.30 Poročila in objave. Na zapečku, z mikrofonom na obisku v Podgori (slov.) — 17.10 Kulturne vesti — 18.30 Oddaja za delavce — 18.45 Kmečka oddaja — 20.16 Lovska ura — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 8. februar:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 13.00 Avstrijsko smučarsko prvenstvo — 14.00 Poročila in objave. Trdi orehi, uganke za staro in mlado (slov.) — 14.30 Kulturno zrcalo tedna — 16.15 Otroška ura — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Za uho in peto (slov.) — 19.05 Zgrabi srečo — 20.20 Slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 2. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.15 Koroška narodna: Gozdni škrt (za otroke) — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Zabavne melodije — 13.30 Od arije do arije — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Za ples.

Nedelja, 3. februar:

6.00 Narodne in domače viže — 7.35 Z zabavnimi melodijami v prijetno nedeljsko jutro — 9.15 Slovenske narodne in umetne pesmi — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 17.30 Twain: „Bankovec za milijon funtov“, Radijska igra — 18.14 Melodije za razvedrilo — 20.00 Zabavni glasbeni večer Radia Beograd.

Ponedeljek, 4. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.30 Poje Gorenjski vokalni kvintet, igrajo Veseli planšarji — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Oktet slepih je pred mikrofonom — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Simfonični koncert.

Torek, 5. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pet let Slovenskega okteta

— 10.10 Od melodije do melodije — 11.15 Za dom in žene — 12.00 Slovenske umetne in narodne — 12.30 Kmečka univerza — 13.30 Pester operni spored — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Športni tednik — 20.10 Poje Ljubljanski komorni zbor.

Sreda, 6. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Klavir in Hammond orgle v ritmu — 13.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Kulturni pregled — 18.40 Iz svetovne zakladnice samospesov — 20.00 Prokofjev: „Zaljubljen v tri oranže“, opera v 4. dej.

Četrtek, 7. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Poje zbor zagrebškega radia — 9.20 Od popevke do popevke — 10.10 Iz slovanskih oper — 11.00 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Klavir v ritmu — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.40 Utrinki iz literature — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.45 Umetne in narodne poje Ljubljanski zvon — 20.10 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 8. februar:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Igra Avenikov kvintet — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.40 Ob smrtnem dnevu Franceta Prešerna — 16.00 Popoldanski koncert — 17.10 Za športnike — 18.15 Slovenske narodne iz Benečije — 20.15 Ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna.